

PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2005. gada 21. septembrī *

Lieta T-87/05

EDP — Energias de Portugal, SA, Lisabona (Portugāle), ko pārstāv C. Butelju Monišs [*C. Botelho Moniz*], R. Garsija-Galjardo [*R. García-Gallardo*], A. Vaitbrehts [*A. Weitbrecht*] un H. Ruiss Kalsado [*J. Ruiz Calzado*], advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko pārstāv A. Bukē [*A. Bouquet*] un M. Šneiders [*M. Schneider*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja,

ko atbalsta

Gas Natural SDG, SA, Barselona (Spānija), ko pārstāv H. Perezs-Bustamants Kesters [*J. Perez-Bustamante Köster*] un P. Suaress Fernandess [*P. Suárez Fernández*], advokāti,

persona, kas iestājusies lietā,

* Tiesvedības valoda — angļu.

par prasību atcelt Komisijas 2004. gada 9. decembra Lēmumu C(2004) 4715, galīgā redakcija, ar ko par nesaderīgu ar kopējo tirgu atzīta koncentrācija, ar kuru *EDP — Energias de Portugal, SA* un *Eni Portugal Investment, SpA* vēlas pārņemt kopēju kontroli pār *Gás de Portugal SGPS, SA* (lieta COMP/M.3440 — EDP/ENI/GDP).

EIROPAS KOPIENU PIRMĀS INSTANCES TIESA
(otrā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs J. Pirungs [*J. Pirrung*], tiesneši N. Dž. Forvuds [*N. J. Forwood*] un S. Papasavs [*S. Papasavvas*],

sekretārs J. Plingerss [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesa sēdi 2005. gada 5. jūlijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Atbilstošās tiesību normas

- ¹ 2. panta 3. punkts Padomes 1989. gada 21. decembra Regulā (EEK) Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli (OV L 395, 1. lpp.), kas atjaunota (OV 1990,

L 257, 13. lpp.) un ko groza Padomes 1997. gada 30. jūnija Regula (EK) Nr. 1310/97 (OV L 180, 1. lpp., turpmāk tekstā — “Regula Nr. 4064/89”), nosaka:

“Koncentrācija, kas rada vai nostiprina dominējošo stāvokli, kura rezultātā kopējā tirgū vai ievērojamā tā daļā tiktu būtiski traucēta efektīva konkurence, ir atzīstama par nesaderīgu ar kopējo tirgu.”

2. Komisijas 1998. gada 1. marta Regulas (EK) Nr. 447/98 par paziņojumiem, termiņiem un uzklauššanu, kas paredzēta Regulā (EEK) Nr. 4064/89 (OV L 61, 1. lpp.), 18. panta 2. punkts nosaka:

“Ieinteresēto uzņēmumu Komisijai ierosinātās saistības saskaņā ar Regulas (EEK) Nr. 4064/89 8. panta 2. punktu, kuras puses ir ierosinājušas, lai radītu pamatu lēmuma pieņemšanai saskaņā ar šo pantu, Komisijai jāiesniedz ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā no procesa uzsākšanas dienas. Izņēmuma gadījumos Komisija var pagarināt šo termiņu.”

3. 43. punkts Komisijas paziņojumā par pieņemamiem aizsardzības līdzekļiem atbilstoši Regulai Nr. 4064/89 un Regulai Nr. 447/98 (OV 2001, C 68, 3. lpp., turpmāk tekstā — “paziņojums par aizsardzības līdzekļiem”) nosaka:

“[...] Gadījumā, ja puses maina ierosinātās saistības, Komisija var piekrist šim grozītajām saistībām tikai tad, ja tā, izvērtējot jau izmeklēšanas ietvaros saņemto informāciju, tostarp iepriekš notikušās konsultācijas ar tirgus dalībniekiem

rezultātus, un nenoturot šāda veida citas konsultācijas, var skaidri noteikt, ka, tiklīdz šādas saistības tiktu īstenotas, tās novērstu konstatētās konkurences problēmas un ka tās paredz pietiekamu laiku, lai konsultētos ar dalībvalstīm.”

- 4 Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvas 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu (OV L 176, 57. lpp., turpmāk tekstā — “Otrā gāzes direktīva”) 3. panta 1. punkts nosaka:

“Pamatojoties uz institucionālo organizāciju un ņemot vērā subsidiaritātes principu, dalībvalstis nodrošina to, ka [...] dabasgāzes uzņēmumi darbojas saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu konkurētspējīgu, drošu dabasgāzes tirgu, kas ilgtermiņā neapdraud vidi, un uzņēmumi netiek diskriminēti attiecībā uz to tiesībām vai pienākumiem.”

- 5 Otrās gāzes direktīvas 1. panta 31. punkts definē “jaunu tirgu” šādi: “dalībvalsts, kuras pirmā ilgtermiņa dabasgāzes piegādes līguma pirmā komerciālā piegāde ir notikusi ne vairāk kā pirms 10 gadiem”.

- 6 Otrās gāzes direktīvas 28. panta 2. un 3. punkts nosaka:

“2. Dalībvalsts, kas atzīta par jaunu tirgu un kas sakarā ar šīs direktīvas īstenošanu sastaptos ar nopietnām problēmām, var izdarīt atkāpi no šīs direktīvas 4., 7. panta, 8. panta 1. un 2. punkta, 9., 11. panta, 12. panta 5. punkta, 13., 17., 18. panta,

23. panta 1. punkta un/vai 24. panta. Šī atkāpe automātiski zaudē spēku, tiklīdz dalībvalsti vairs neuzskata par jaunu tirgu. Par visām šādām atkāpēm ziņo Komisijai.

3. Dienā, kad spēku zaudē 2. punktā minētā atkāpe, tiesīgo patērētāju definēšanas rezultātā tirgus atvērums jābūt vismaz 33 % no kopējā gāzes patēriņa gadā attiecīgās valsts gāzes tirgū. Divus gadus vēlāk piemēro 23. panta 1. punkta b) apakšpunktu un trīs gadus vēlāk — 23. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Līdz 23. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanai 2. punktā minētā dalībvalsts var nolemt nepiemērot 18. pantu, ciktāl tas attiecas uz papildpakalpojumiem un pagaidu uzglabāšanu, kas saistīta ar pārvēršanu atpakaļ gāzē, un uz tās sekojošo piegādi pārvades sistēmai.”

Prāvas priekšvēsture

- 7 Prasītāja, *EDP — Energias de Portugal, SA* (turpmāk tekstā — “*EDP*” vai “prasītāja”), ir bijusi Portugāles elektrības kompānija. Tās pamatdarbības ir elektrības ražošana, izplatīšana un piegāde Portugālē. *EDP* kotējas Lisabonas *Euronext* biržā (Portugāle). Portugāles valsts tajā ir galvenais akcionārs, kam tiešā vai netiešā veidā pieder 30 % akciju, kamēr pārējās akcijas ir sadalītas starp dažādiem akcionāriem. *EDP* kontrolē *Hydrocántábrico*, kas ir kompānija, kura darbojas elektrības un gāzes nozarē Spānijā. *EDP* pieder akcijas *Turbogás* (20 %) un *Tejo Energia* (10 %), kas ir kompānijas, kuras ražo elektrību Portugālē. *EDP* arī pieder 30 % *Rede Eléctrica Nacional, SA*, kas vada Portugāles elektrības tīklu.
- 8 *Eni SpA* ir Itālijas kompānija, kas darbojas visos enerģijas piegādes un izplatīšanas ķēdes posmos.

- 9 *Gás de Portugal SGPS, SA* (turpmāk tekstā — “*GDP*”) ir bijusī Portugāles gāzes kompānija. *GDP* ir Portugāles kompānijai *Galp Energia SGPS, SA* (turpmāk tekstā — “*Galp*”) 100 % apmērā piederoša meitas sabiedrība. Pašlaik *Galp* kontrolē Portugāles valsts un *Eni*, un *Galp* darbojas gan naftas, gan gāzes nozarē. *GDP* un tās meitas sabiedrības pārziņa visus gāzes piegādes posmus Portugālē. *GDP*, izmantojot savu meitas sabiedrību *Transgás*, importē Portugālē dabasgāzi pa gāzes vadu uz Sines [Sīnēs] terminālu *LNG* (“Liquefied Natural Gas”, šķidrā dabasgāze) un ir atbildīga par transportēšanu, glabāšanu, izplatīšanu un piegādi, izmantojot augsta spiediena gāzes vadus (turpmāk tekstā — “gāzes tīkls”). *GDP* arī piegādā dabasgāzi lieliem rūpniecības uzņēmumiem, kā arī veido un ir ieplānojusi vadīt pirmo apakšzemes dabasgāzes noliktavu. *GDP*, izmantojot savu meitas sabiedrību *GDP Distribuição Energia, SA*, arī kontrolē piecas no sešām vietējām gāzes izplatīšanas kompānijām.
- 10 *Rede Eléctrica Nacional SA* (turpmāk tekstā — “*REN*”) ir Portugāles kompānija, kas izveidota, 1994. gadā atdaloties (“spin-off”) no Portugāles elektrības tīkla, kas iepriekš piederēja *EDP*. *REN* pašlaik vada Portugāles elektrības tīklu un darbojas kā “vienīgais pircējs” Kapienu direktīvu izpratnē, pērkot elektrību no ražotājiem un to pārdodot izplatītājiem/piegādātājiem, lai tie savukārt to piegādātu “neizvēlētiem klientiem”, tas ir, klientiem, kuri nevar izvēlēties savus piegādātājus. Portugāles valsts tieši vai netieši kontrolē 70 % *REN*.
- 11 2003. gadā Portugāles valdība izstrādāja enerģijas nozares restrukturizācijas politiku Portugālē, ņemot vērā šīs nozares pilnīgu liberalizāciju nākotnē, ko prasa attiecīgās Kapienu direktīvas. Kā to sākotnēji paredzēja Portugāles valdība, šajā restrukturizācijā ir jāietilpst šādām fāzēm:
- *Galp* darbību gāzes un naftas nozarē sadale trīs atšķirīgās daļās: a) gāzes transportēšana (*Transgás*), b) gāzes izplatīšana un piegāde (*GDP*) un c) naftas produktu pārstrāde un izplatīšana (*Petrogal*);

— darbību gāzes un elektrības nozarē integrācijas veicināšana vienas un tās pašas ekonomiskās grupas ietvaros;

— gāzes (it īpaši gāzes tīkla un nākotnē — citu elementu, uz kuriem attiecas tiesiskais regulējums) transportēšanas pārņemšana, ko vaira *REN*.

12 Saskaņā ar 2004. gada 31. marta akciju pirkuma līgumu *EDP, Eni* (izmantojot savu meitas sabiedrību *Eni Portugal Investment, SpA*, kura tai pieder 100 % apmērā) un *REN* bija kopīgi jānopērk viss *GDP* kapitāls *Galp* kompānijai. Tajā pašā dienā bija noslēgts cits līgums par *REN* dalību uz laiku *GDP* kompānijā un nākotnē iecerētu gāzes tīkla pārdevumu *REN* kompānijai apmaiņā pret tās akcijām *GDP* kompānijā. Visa darījuma izpilde bija pakļauta nosacījumam, ka to pilnībā atļaus kompetentās konkurences iestādes.

13 2004. gada 9. jūlijā Komisija saņēma paziņojumu par visu darījumu atbilstoši Regulas Nr. 4064/89 4. pantam. Uzskatot, ka viss darījums noveda pie divām atšķirīgām darbībām — pirmkārt, *REN* ekskluzīvi kontrolē gāzes tīklu un, otrkārt, *EDP* un *Eni* (turpmāk tekstā — “dalībnieki”), nopērkot akcijas, kopīgi iegūst kontroli pār *GDP*, — Komisija atzina, ka šī pēdējā minētā darbība (turpmāk tekstā — “koncentrācija”) ir ieguvusi Kopienas mērogu (OV C 185, 3. lpp.).

14 Tajā pašā datumā par *REN* iegūto ekskluzīvo kontroli pār gāzes tīklu paziņoja Portugāles konkurences iestādei.

15 Sākotnējas izvērtēšanas beigās Komisija secināja, ka koncentrācija ir radījusi nopietnas šaubas par tās saderību ar kopējo tirgu. Tādējādi 2004. gada 12. augustā Komisija attiecībā uz to uzsāka procesu saskaņā ar Regulas Nr. 4064/89 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

- 16 2004. gada 12. oktobrī Komisija nosūtīja lietas dalībniekiem paziņojumu par iebildumiem, kurā tā, balstoties uz argumentiem, pagaidām secināja, ka koncentrācija bija nesaderīga ar kopējo tirgu.
- 17 2004. gada 27. oktobrī lietas dalībnieki atbildēja uz paziņojumu par iebildumiem.
- 18 2004. gada 28. oktobrī lietas dalībnieki ierosināja [uzņemties] saistības, kuru mērķis ir atrisināt konkurences problēmas, ko bija identificējusi Komisija paziņojumā par iebildumiem.
- 19 2004. gada 29. oktobrī un 4. novembrī Komisija atbilstoši Regulas Nr. 4064/89 11. pantam nosūtīja jautājumus apvienotā uzņēmuma potenciālajiem konkurentiem, Spānijas un Portugāles regulatoriem un Spānijas gāzes tīkla uzņēmumam (turpmāk tekstā — “tirgus tests”).
- 20 2004. gada 17. novembrī lietas dalībnieki iesniedza savu iepriekšējo saistību grozījumus.
- 21 2004. gada 26. novembrī lietas dalībnieki iesniedza jaunus savu saistību grozījumus attiecībā uz elektrības nozari un paziņoja par jaunām izmaiņām savās saistībās attiecībā uz gāzes nozari. 2004. gada 3. decembra vakarā lietas dalībnieki nosūtīja Komisijai grozījumu galīgo redakciju attiecībā uz gāzes nozari.

22 Ar 2004. gada 9. decembra Lēmumu [lieta COMP/M.3440 — EDP/ENI/GDP C (2004) 4715, galīgā redakcija] (turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”) Komisija atzina koncentrāciju par nesaderīgu ar kopējo tirgu.

23 Attiecībā uz to, kas svarīgs šajā lietā, apstrīdēto lēmumu var apkopot šādi.

24 Pirmkārt, Komisija identificēja šādus astoņus tirgus, kurus var ietekmēt koncentrācija:

— attiecībā uz elektrību:

— tirgu, kurā elektrību piegādā vairumtirdzniecībai Portugālē;

— tirgu, kurā elektrību piegādā mazumtirdzniecībai lieliem rūpniecības uzņēmumiem Portugālē;

— tirgu, kurā elektrību piegādā mazumtirdzniecībai maziem rūpniecības, tirdzniecības un vietējiem uzņēmumiem Portugālē;

— elektrības pieprasījuma un piedāvājuma līdzstrāvas tirgu (“balancing power”; turpmāk tekstā — “līdzstrāva”) un papildpakalpojumu tirgu Portugālē;

— attiecībā uz gāzi:

- tirgu, kurā gāzi piegādā elektrības ražotājiem, izmantojot gāzes centrāles (“Combined Cycle Gas Turbine”, turpmāk tekstā — “CCGT”) Portugālē;
- tirgu, kurā gāzi piegādā vietējām izplatīšanas kompānijām (“Local Distribution Companies”, turpmāk tekstā — “LDC”) Portugālē;
- tirgu, kurā gāzi piegādā lieliem rūpniecības uzņēmumiem Portugālē;
- tirgu, kurā gāzi piegādā maziem rūpniecības, tirdzniecības un vietējiem uzņēmumiem Portugālē vai vietējā apkārtnē.

²⁵ Otrkārt, Komisija, sniedzot savu vērtējumu attiecībā uz konkurences jautājumiem, uzskatīja, ka koncentrācija:

— attiecībā uz tirgiem elektrības nozarē:

- izskaustu *GDP* nozīmīgu potenciālo konkurenci elektrības vairumtirdzniecības tirgū (horizontālā ietekme);

- izskaustu *GDP* nozīmīgu potenciālo konkurenci katrā no elektrības mazumtirdzniecības tirgiem (horizontālā ietekme);

- izskaustu *GDP* nozīmīgu potenciālo konkurenci līdzstrāvas tirgū un papildpakalpojumu tirgū (horizontālā ietekme);

- informētu *EDP* par pirkuma cenām un par tā aktuālo konkurentu ikdienas vajadzībām gāzes nozarē un atturētu vai kavētu tādu potenciālo konkurentu rašanos, kuri vēlas vadīt jaunu *CCGT* (nehorizontālā ietekme);

- dotu *EDP* privilīģētu un primāru piekļuvi Portugālē pieejamiem dabasgāzes resursiem (nehorizontālā ietekme);

- dotu *EDP* iespēju un pamudinājumu ievērojamā apmērā izslēgt savus konkurentus, palielinot gāzes cenu un/vai samazinot piegādes kvalitāti (nehorizontālā ietekme);

- negatīvi ietekmētu pieprasījumu tirgū, kurā gāze tiek piedāvāta elektrības ražotājiem (nehorizontālā ietekme);

- attiecībā uz gāzes tirgu:

- negatīvi ietekmētu pieprasījumu tirgū, kurā gāzi piegādā *LDC* uzņēmumiem (nehorizontālā ietekme);

- izskaustu *EDP* ievērojamu potenciālo konkurenci tirgū, kurā gāzi piegādā lieliem uzņēmumiem (horizontālā ietekme);

- izskaustu *EDP* ievērojamu potenciālo konkurenci tirgū, kurā gāzi piegādā maziem uzņēmumiem (horizontālā ietekme).

²⁶ Kā norādīts iepriekš, dalībnieki ierosināja Komisijai vairākas saistības 2004. gada 28. oktobrī (A — P), 2004. gada 17. novembrī (*EDP.1* — *EDP.5*; *ENI.II* — *ENI.XIV*), 2004. gada 26. novembrī un 2004. gada 3. decembrī. Šīs saistības ietvēra šādus aizsardzības līdzekļus:

- Sines regazificēšanas termināla pārdošanu *REN (A/ENI.II)*;

- Kariso [*Carriço*] apakšzemes noliktavas iekārtu pārdošanu *REN (B/ENI.III)*;

- priekšlaicīgu gāzes tīkla pārdošanu *REN (ENI.IV)*;

- garantiju piekļuvei gāzes tīklam laikā, kad tiek gaidīta kodeksa par trešo personu piekļuvei tīklam publikācija vai tīkla pārdošana *REN (C/ENI.V)*;

- gāzes kapacitātes liberalizāciju Kampo Majorā [*Campo Maior*], kas ir vieta, kurā gāzes vads šķērso Portugāles robežu un ko šobrīd ir rezervējusi un nelieto *Transgás (D/ENI.VI)*;

- uzņemšanos nerezervēt papildu kapacitāti Kampo Majorai (E/ENI.VII);

- uzņemšanos nerezervēt papildu Ekstremaduras [*Extremadura*] gāzes vada kapacitāti (F/ENI.VIII);

- uzņemšanos padarīt pieejamu Ekstremaduras gāzes vada kapacitāti un/vai Kampo Majorā pie zināmiem nosacījumiem (ENI.IX);

- 2004. gada 31. marta pirkuma līguma grozījumus attiecībā uz *GDP* tiesībām ar nosaukumu “vienādošanas mehānisms labākajam piedāvājumam” [..]¹ (G/ENI.X);

- līdzekļus, kuru mērķis ir izskaust rūpes par iespējamo privilēģēto piekļuvi informācijai par cenu (H/ENI.XI);

- līdzekļus, kuru mērķis ir nodrošināt efektīvu lielo uzņēmumu pieprasījumu liberalizāciju (I/ENI.XII);

- saistības pārdot vienu vai vairākus *LDC*, ko kontrolē viena no pusēm (J/ENI.XIV);

1 — Atzklāta konfidenciāla informācija.

- saistības nerealizēt duālos dabasgāzes un elektrības piedāvājumus lieliem un maziem uzņēmumiem līdz brīdim, kad šie tirgi tiek liberalizēti (K/ENI.XIII);
- *EDP* dalības samazināšanos *REN* kapitālā no 30 % līdz aptuveni 5 % (L/EDP.1);
- moratoriju veidot jaunas *CCGT* (M/EDP.3);
- saistības uz laiku iznomāt vienas no trim *EDP* uzņēmuma *CCTG*, kas atrodas Ribatežo [*Ribatejo*] (“TER”), kapacitāti (N/EDP.4);
- saistības pārdot *EDP* piederošās akcijas *Tejo Energia* (O/EDP.2);
- saistības uz laiku apturēt dažas *EDP* balsstiesības *Turbogás* uzņēmumā un tiesības iecelt neatkarīgus locekļus vadības sanāksmē (P/EDP.5).

²⁷ Treškārt, Komisija izvērtēja vairāku 2004. gada 28. oktobra saistību sekas, pēc tam grozīto 2004. gada 17. novembra saistību sekas un secināja, ka neviena no saistībām neatrisināja Komisijas identificētās konkurences problēmas. Komisija uzskatīja, ka vairākas grozītās saistības, kuras tika piedāvātas uzņemties 2004. gada 26. novembrī, pilnībā un nepārprotami neizskauda konkurences problēmas, izņemot attiecībā uz tirgu, kurā gāze tiek piegādāta *LDC*, un ka minētās saistības daļēji bija vienkārši apzinātas. Komisija arī noraidīja vairākas grozītās saistības, kuras tika piedāvātas uzņemties 2004. gada 3. decembrī un kuras apstiprināja 2004. gada 26. novembrī minētās saistības, pamatojoties uz diviem iemesliem: pirmkārt, ka saistības tai tika

iesniegtas pārāk vēlu un, otrkārt, ka tās attiecās tikai uz 2004. gada 26. novembrī iesniegto saistību izpildi.

- 28 Tādējādi visu iepriekš minēto iemeslu dēļ, izvērtējot tos atsevišķi vai kopā, Komisija secināja, ka, neskatoties uz dalībnieku piedāvātajām saistībām, koncentrācija nostiprināja *EDP* dominējošo stāvokli elektrības vairumtirdzniecības tirgū, līdzstrāvas tirgū un papildpakalpojumu tirgū, kā arī elektrības mazumtirdzniecības tirgū attiecībā uz lieliem un maziem uzņēmumiem Portugālē un *GDP* dominējošo stāvokli tirgos, kuros gāzi piegādā *CCGT* lieliem un maziem uzņēmumiem, tādējādi, ka konkurence ir būtiski traucēta būtiskā kopējā tirgus daļā. Koncentrācija tādējādi ir atzīstama par nesaderīgu ar kopējo tirgu saskaņā ar Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktu.

Process un lietas dalībnieku prasījumi

- 29 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2005. gada 25. februārī, prasītāja cēla šo prasību, pārsūdzot apstrīdēto lēmumu.
- 30 Ar atsevišķu dokumentu, kas iesniegts tajā pašā dienā, prasītāja arī lūdza izskatīt lietu paātrinātā procesā saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 76.a pantu.
- 31 Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros prasītāja un atbildētāja tika uzaicinātas 2005. gada 6. aprīlī piedalīties neformālā sanāksmē ar tiesnesi referentu, lai izvērtētu iespēju pieņemt lūgumu par paātrināto

procesu. Šis neformālās sanāksmes beigās prasītāja apņēmas iesniegt savu prasības pieteikumu saīsinātā formā saskaņā ar Pirmās instances tiesas praktisko norādījumu lietas dalībniekiem prasībām, un Komisija lūdza pagarināt termiņus savas aizstāvības sagatavošanai. Tiesnesis referents norādīja provizoriskos procesa datumus. 2005. gada 22. aprīlī prasītāja iesniedza saīsinātu prasības pieteikumu, kas no pirmā iesniegtā prasības pieteikuma galvenokārt atšķiras ar to, ka saīsinātajā prasības pieteikumā prasītāja ir atteikusies no pirmā un otrā pamata. Komisija savu iebildumu rakstu iesniedza 2005. gada 14. maijā.

32 2005. gada 25. maijā Pirmās instances tiesas otrā palāta, kurai lieta tika nodota, nolēma izskatīt šo lietu paātrinātā procesā.

33 Ar Pirmās instances tiesas otrās palātas priekšsēdētāja 2005. gada 13. jūnija rīkojumu, uzklusot galvenos lietas dalībniekus, *Gas Natural* tika atļauts iestāties šajā lietā tiesas sēdes laikā saskaņā ar Reglamenta 76.a pantu, atbalstot Komisijas prasījumus; tāpat tika apstiprināts galveno lietas dalībnieku lūgums par konfidencialu procesu, ievērojot personas, kas iestājusies lietā, apsvērumus. Persona, kas iestājusies lietā, atzina, ka tai nav iebildumu attiecībā uz lūgumu par konfidencialu procesu.

34 Balstoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Pirmās instances tiesa nolēma uzsākt mutvārdu procesu un procesa organizatorisko pasākumu ietvaros uzaicināja personu, kas iestājusies lietā, iepriekš iesniegt detalizētu tās iestāšanās lietā plānu tiesas sēdes laikā. Saņemot prasītājas lūgumu, Pirmās instances tiesa uzaicināja Komisiju un personu, kas iestājusies lietā, iesniegt starp lietas dalībniekiem 2004. gada 27. augustā Madridē notikušās sapulces protokolu, ko tās izdarīja. Visbeidzot, Pirmās instances tiesa rakstveidā uzdeva galvenajiem lietas dalībniekiem jautājumus, aicinot tos atbildēt uz tiem tiesas sēdes laikā. Prasītāja iesniedza rakstisku atbildi uz visiem uzdotajiem jautājumiem vienu dienu pirms tiesas sēdes (turpmāk tekstā — “tiesas sēdei domātā atbilde”). Šī atbilde tajā pašā dienā tika nosūtīta pārējiem lietas dalībniekiem.

35 2005. gada 5. jūlija tiesas sēdē tika uzklausi lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un viņu atbildes uz Pirmās instances tiesas jautājumiem. Prasītājas iesniegtie dokumenti tiesas sēdes laikā netika pievienoti lietas materiāliem.

36 Prasītājas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

- atcelt apstrīdēto lēmumu;
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

37 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

- noraidīt prasības pieteikumu;
- piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

38 Persona, kas iestājusies lietā, lūdz Pirmās instances tiesu prasības pieteikumu noraidīt.

Par lietas būtību

39 Vispirms jānorāda, ka saistībā ar ierobežojumiem, kas piemīt paātrinātajam procesam, kas šajā lietā tika apstiprināts, galvenajiem lietas dalībniekiem par to vienojoties, tiek norādīta galvenokārt tikai un vienīgi to argumentu būtība, kurus

izvirzījis lietas dalībnieks, kuram spriedums nav labvēlīgs, un tikai tik lielā mērā, cik tas ir nepieciešams. Šajā sakarā tika ņemti vērā visi tie lietas dalībnieku argumenti, kuri varētu ietekmēt lietas iznākumu, ieskaitot tos, kuri nav tieši minēti tiesas sēdes ziņojumā, kuru lietas dalībnieki apstiprināja ar nelielām izmaiņām. Tādējādi Pirmās instances tiesas argumentu izklāstā ietverta tikai tā motivācija, kas nepieciešama šī lēmuma rezolutīvās daļas pilnīgam pamatojumam (šajā sakarā skat. Tiesas 2000. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-237/98 P *Dorsch Consult/Padome un Komisija, Recueil*, I-4549. lpp., 51. punkts).

- 40 Pirmās instances tiesa konstatē, ka prasītāja, ar nosacījumu, ka lietu izskata paātrinātā procesā, tieši piekrita atteikties no tās diviem pirmajiem pamatiem, kā arī sākotnējā prasības pieteikuma trešā pamata trešās daļas, lai veicinātu ātru tiesas lēmuma pieņemšanu. Šī atteikšanās tika pamatota ar to, ka gadījumā, ja apstrīdēto lēmumu atceļ šo divu pirmo pamatu dēļ, kas attiecas uz formu, proti, piekļuves liegumu lietas materiāliem un pamatojuma trūkumu, vai trešā pamata trešās daļas dēļ — labas pārvaldības principa pārkāpumu, Komisijai, pieņemot, iespējams, jaunu lēmumu, nebūtu pienākums *a priori* mainīt savu pamatojumu attiecībā uz konkurences jautājumiem, kuru tā sniedza apstrīdētajā lēmumā. Tā kā šo lietu izskata paātrinātā procesā, Pirmās instances tiesa pieņem zināšanai atteikšanos no šiem diviem pamatiem un trešā pamata trešo daļu.

- 41 Saskaņā ar saīsināto prasības pieteikumu prasītāja izvirza četrus pamatus. Pirmkārt, prasītāja norāda uz to, ka Komisija nav ievērojusi atkāpi, uz ko Portugāles Republikai ir tiesības saskaņā ar Otrās gāzes direktīvas 28. panta 2. punktu. Otrkārt, prasītāja atsaucas uz Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta pārkāpumu, jo Komisija nav pierādījusi, ka šajā pantā noteiktais otrais kritērijs ir izpildīts. Treškārt, prasītāja norāda uz Regulas Nr. 4064/89 8. panta 2. un 3. punkta formāla un/vai procesuāla rakstura pārkāpumiem. Ceturtkārt, prasītāja atsaucas uz kļūdām Komisijas vērtējumā par saistībām, kas iesniegtas saskaņā ar Regulas Nr. 4064/89 8. panta 2. un 3. punktu.

- 42 Vispirms jāatzīmē, ka daži vispārēja rakstura pamati, proti, tādi, kas nav tieši saistīti ar kādu no attiecīgajiem tirgiem, var paši par sevi būt par pamatu apstrīdētā lēmuma atcelšanai. Tādējādi no sākuma jāizvērtē šie vispārējā rakstura pamati, proti, otrais un trešais pamats, un pēc tam pirmais pamats attiecībā galvenokārt uz gāzes tirgu, un tad — ceturtais pamats.
- 43 Tiesas sēdes laikā Komisija iebilda pret to, ka prasītāja bija sniegusi rakstveidā savu tiesas sēdei domāto atbildi. Šajā sakarā jāatgādina, ka no galvenajiem lietas dalībniekiem uzdotajiem 23 jautājumiem, tikai divas prasītājas atbildes Pirmās instances tiesa pieprasīja iesniegt rakstveidā. Tomēr prasītāja iesniedza visas savas atbildes rakstveidā vienu dienu pirms tiesas sēdes, un tiesas sēdes laikā tikai atsaucās uz šo rakstveidā iesniegto dokumentu. Attiecībā uz to, ka Komisija uzsver savu tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, jāatzīmē, ka šis rakstveidā iesniegtais dokuments Komisijai tika nosūtīts iepriekšējās dienas pēcpusdienā pirms tiesas sēdes un ka tai praktiski bija iespēja komentēt šo rakstveida dokumentu tiesas sēdē. Tomēr šāds Komisijai dotais īsais termiņš ir pieņemams šajā lietā esošajā paātrinātajā procesā, kura laikā visiem lietas dalībniekiem, kā arī Pirmās instances tiesai tiek doti ļoti īsi termiņi. Turklāt Komisijai dotā iespēja uzzināt visas prasītājas atbildes iepriekšējā dienā pirms tiesas sēdes, tā vietā, lai Komisija ar tām iepazītos tiesas sēdes dienā, garantēja uz sacīkstes principu balstīta procesa norisi.

I — Par otro pamatu attiecībā uz Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta pārkāpumu

- 44 Izvirzot šo pamatu, prasītāja pēc būtības apgalvo, pirmkārt, ka Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkts ietver divus atšķirīgus kritērijus un, otrkārt, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā nav konstatējusi, ka ir izpildīts otrais kritērijs.

- 45 Pirmās instances tiesa atgādina, ka Regulas Nr. 4064/89 2. panta 2. un 3. punkts faktiski izvirza divus kumulatīvus kritērijus, kā pirmo — dominējošā stāvokļa rašanos vai nostiprināšanos, un kā otro — faktu, ka šāda stāvokļa rašanās vai nostiprināšanās rezultātā ir būtiski traucēta efektīva konkurence kopējā tirgū (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 1994. gada 19. maija spriedumu lietā T-2/93 *Air France/Komisija, Recueil*, II-323. lpp., 79. punkts; 1997. gada 27. novembra spriedumu lietā T-290/94 *Kaysersberg/Komisija, Recueil*, II-2137. lpp., 156. punkts, un 2002. gada 25. oktobra spriedumu lietā T-5/02 *Tetra Laval/Komisija, Recueil*, II-4381. lpp., 146. punkts).
- 46 Tomēr dažos gadījumos dominējošā stāvokļa rašanās vai nostiprināšanās var pati par sevi būtiski traucēt konkurenci.
- 47 Šādi fakts, ka uzņēmums, ieņemot dominējošu stāvokli, šo stāvokli nostiprina, iegādājoties konkurentu, un tādā veidā sasniegtā dominance būtiski traucē konkurenci, var nozīmēt to, ka dominējošais stāvoklis tiek izmantots ļaunprātīgi (Tiesas 1973. gada 21. februāra spriedums lietā 6/72 *Europemballage un ContinentalCan/Komisija, Recueil*, 215. lpp., 26. punkts). Šis judikatūras nozīmi pastiprina fakts, ka Tiesas izvērtētā situācija šajā lietā — laikā, kad Regula Nr. 4064/89 neeksistēja — ir ļoti tuva tai situācijai, kāda var rasties koncentrācijas rezultātā minētās regulas izpratnē.
- 48 Tāpat koncentrācijas jomā dominējošo stāvokli raksturo viena vai vairāku uzņēmumu ekonomiska varenība, kur tie var likt šķēršļus efektīvai konkurencei attiecīgajā tirgū, dodot tiem iespēju ievērojamā apmērā rīkoties neatkarīgi no viņu konkurentiem, klientiem un, visbeidzot, — patērētājiem (Pirmās instances tiesas 1999. gada 25. marta spriedums lietā T-102/96 *Gencor/Komisija, Recueil*, II-753. lpp., 200. punkts).

- 49 No tā izriet, ka dominējošā stāvokļa rašanās vai nostiprināšanās Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta izpratnē noteiktos gadījumos var būtiski traucēt efektīvu konkurenci. Šis atzinums nekādā veidā nenozīmē to, ka otrais kritērijs juridiski sakrīt ar pirmo kritēriju, bet gan, ka no vienas un tās pašas attiecīgā tirgus faktisko apstākļu analīzes var izrietēt, ka abi kritēriji ir īstenojušies.
- 50 No tā izriet, ka tiktāl, ciktāl no lēmuma, ar kuru atzīta koncentrācijas nesaderība ar kopējo tirgu, apsvērumiem, tai skaitā tiem, kuri formāli analizē dominējošā stāvokļa rašanos vai nostiprināšanos, izriet, ka šī koncentrācija radīs būtiskas konkurenci deformējošas sekas, šis lēmums nav atzīstams par prettiesisku tikai tāpēc vien, ka Komisija nav tieši un konkrēti sasaistījusi savu aprakstu par šo informāciju ar Regulas Nr. 4064/89 2. pantā paredzēto otro kritēriju — vai nu attiecībā uz EKL 253. pantā paredzēto pienākumu norādīt pamatojumu, vai pēc būtības. Faktiski pretēja pieeja nozīmētu uzlikt Komisijai vienkārši formālu pienākumu divas reizes atsaukties uz identiskiem apsvērumiem, vispirms — tās analizē par dominējošā stāvokļa rašanos un nostiprināšanos attiecīgajā tirgū, un otrreiz — attiecībā uz būtisku šķērslī konkurencei kopējā tirgū.
- 51 Šajā lietā vispirms ir jānoraida Komisijas pieņēmums, saskaņā ar kuru pirmais pamats balstās uz pamatojuma trūkumu. Pieņemot, ka no apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija neizvērtēja, vai ir izpildīts Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktā ietvertais otrais kritērijs, vai nav pierādījusi, ka tas bija izpildīts, būtu jāsecina, ka tā nav rīkojusies atbilstoši šai tiesību normai. Faktiski šīs regulas ietvaros pamatojuma trūkumu šajā sakarā varētu saprast tikai kā izvērtēšanas trūkumu vai izvērtējuma materiālu nepilnību par šī otrā kritērija izpildi un nevis tā, ka šis izvērtējums ir ticis veikts, bet nav noticis tā izklāsts.

- 52 Attiecībā uz prasītājas galveno iebildumu — jāatzīst, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā uzņēmās secināt, ka attiecībā uz katru attiecīgo tirgu ir izpildīti abi Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktā minētie kritēriji. Šādi Komisija secināja, ka koncentrācija nostiprināja *EDP* un *GDP* iepriekšējo dominējošo stāvokli, tādējādi ievērojami kavējot efektīvu konkurenci elektrības vairumtirdzniecības tirgū (364., 379., 410., 428. un 429. apsvērums), līdzstrāvas tirgū un papildpakalpojumu tirgū (432. apsvērums), elektrības mazumtirdzniecības tirgos (473. apsvērums), tirgos, kuros gāze tiek piegādāta elektrības ražotājiem (528. apsvērums), *LDC* (538. apsvērums), lieliem uzņēmumiem (550. apsvērums), maziem uzņēmumiem (602. apsvērums) un vispārīgi (609. apsvērums), turklāt, izvērtējot visas saistības (914. apsvērums).
- 53 Tāpat, bez šaubām, ir arī jāatzīst, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā kopumā un, atsevišķi neizšķirot, izvērtēja argumentus, kas tai ļāva secināt, ka *EDP* un *GDP* iepriekšējais dominējošais stāvoklis nostiprinās, un kas, otrkārt, tai ļāva secināt, ka koncentrācija turklāt esot būtiski traucējusi efektīvai konkurencei.
- 54 Tomēr, ņemot vērā to, ka apstrīdētajā lēmumā ietverti argumenti, ar ko pierāda, ka *EDP* un *GDP* dominējošais stāvoklis nostiprinās ievērojamā apmērā un ka argumenti, ar ko pierāda, ka saistībā ar šo koncentrāciju ir būtiski traucēta konkurence, bieži ir vieni un tie paši, pats fakts, ka Komisija nav veltījusi īpašas sadaļas analīzei par būtisku konkurences traucēšanu, nenozīmē to, ka Komisija nav ievērojusi Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta otro kritēriju. Tādējādi šajā lietā lielākā daļa, pat visi Komisijas apsvērumi, kas tai ļāva secināt, ka iepriekšējais dominējošais stāvoklis nostiprinās, ir balstīti uz konkurences faktiski ierobežošanu, jo šāda konkurence varēja pastāvēt, nepastāvot koncentrācijai, un tādējādi šie apsvērumi pierāda, ka Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta otrais kritērijs ir izpildīts. It īpaši tiktāl, ciktāl koncentrācijas rezultātā dalībnieku tirgus daļas vienā no attiecīgajiem tirgiem nepieaug vai pieaug nelielā apmērā, koncentrācijas negatīvā ietekme uz konkurenci galvenokārt, pat būtiski, izriet — saskaņā ar Komisijas teikto — no konkurences faktiskas ierobežošanas katrā no attiecīgajiem tirgiem. Piemēram, apstrīdētajā lēmumā pierādījums par *EDP* un *GDP* dominējošā stāvokļa nostiprināšanos saistībā ar to, ka no attiecīgo tirgu lielākās daļas ir pazudis nozīmīgs vai

svarīgs konkurents, balstās uz pierādījumu par būtisku konkurences traucēšanu, kas atbilstoši Komisijas teiktajam faktiski būtu koncentrācijas rezultāts (skat., piemēram, attiecībā uz *GDP* neesamību kā visiespējamāko nozīmīgāko konkurentu elektrības vairumtirdzniecības tirgū 335.–364. apsvērumu, 450.–473. apsvērumu par elektrības mazumtirdzniecības tirgu, vai attiecībā uz *EDP* kā visnozīmīgāko potenciālo konkurentu pazušanu no gāzes mazumtirdzniecības tirgus, 559.–599. apsvērumus).

55 No tā arī izriet, ka pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, Komisija apstrīdētajā lēmumā neizskatīja jautājumu par to, vai tika izpildīts Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta otrais kritērijs kā automātiskas sekas pirmajam kritērijam, bet tieši pretēji — balstīja savu argumentāciju uz to, ka būtiska konkurences traucēšana nostiprināja *EDP* un *GDP* dominējošo stāvokli.

56 Tādējādi Komisijas vērtējumu par saistībām, kas balstījās uz šo argumentāciju, neskar prasītājas pārmestie trūkumi. Tāpēc — ja Komisija secināja, ka saistības nebija pietiekamas iepriekš konstatēto konkurences problēmu novēršanai, tā uzskatīja, ka *EDP* un *GDP* dominējošā stāvokļa nostiprināšanās turpinājās saistībā ar to, ka tika būtiski traucēta konkurence (skat., piemēram, attiecībā uz *GDP* kā visiespējamākā nozīmīgākā konkurenta pazušanu no elektrības vairumtirdzniecības tirgus — 650.–675. apsvērumu, no elektrības mazumtirdzniecības tirgus — 708.–714. apsvērumu, vai attiecībā uz *EDP* kā visnozīmīgākā potenciālā konkurenta pazušanu no gāzes mazumtirdzniecības tirgus — 735.–738. apsvērumu).

- 57 Visbeidzot, jāatzīmē, ka prasītājas iebildums ir tikai kritika. It īpaši, šī pamata ietvaros prasītāja neapgalvo, ne arī *a fortiori* pierāda, ka kādā no attiecīgajiem tirgiem Komisijas apsvērumi attiecībā uz konkurences jautājumiem faktiski nav piemēroti, lai pierādītu to, ka būtiski tiek traucēta efektīva konkurence.
- 58 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija ir ievērojusi Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta otro kritēriju. Tādējādi šis pamats ir jānoraida.

II — Par trešo pamatu, kas saistīts ar Regulas Nr. 4064/89 8. panta 2. un 3. punkta pārkāpumu

- 59 Pamata, kas attiecas uz saistībām, atbalstam prasītāja izvirza četras daļas, kas, pirmkārt, attiecas uz pierādīšanas pienākuma neievērošanu, otrkārt, uz saistību visaptverošā rakstura neievērošanu, treškārt, uz pilnvaru nepareizu izmantošanu un, ceturtkārt, uz pārspilētajām grūtībām attiecībā uz atsevišķu rīcības rakstura saistību kontroli.

A — Par trešā pamata pirmo daļu, kas saistīta ar pierādīšanas pienākumu

- 60 Prasītāja uzskata, ka, pirmkārt, Komisija ir kļūdaini balstījusies uz pieņēmumu par to, ka dalībniekiem ir jāpierāda, ka viņu saistības likvidē bažas, ko konstatējusi

Komisija, konkurences dēļ. Tādējādi Komisija ir piemērojusi nepareizu kontroles standartu, kas minēts paziņojuma par aizsardzības līdzekļiem 6. pantā.>

- 61 Jāatgādina, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 4064/89 2. panta 2. punktu, Komisijai ir "jāatzīst" par saderīgu [ar kopējo tirgu] tāda koncentrācija, kas nerada vai nenostiprina dominējošo stāvokli, kura rezultātā kopējā tirgū vai ievērojamā tā daļā tiktu būtiski traucēta efektīva konkurence. No tā izriet, ka Komisijai ir pienākums pierādīt, ka koncentrācijas darījums nav uzskatāms par saderīgu ar kopējo tirgu.
- 62 Turpinājumā saskaņā ar Regulas Nr. 4064/89 8. panta 2. punktu Komisija, ja tā konstatē, ka "pēc attiecīgo uzņēmumu pārveidošanas vajadzības gadījumā" paziņotais koncentrācijas darījums atbilst Regulas Nr. 4064/89 2. panta 2. punktā definētajam kritērijam, tā pieņem lēmumu, ar ko koncentrācijas darījumu atzīst par saderīgu ar kopējo tirgu. No tā izriet, ka attiecībā uz pierādīšanas pienākumu koncentrācijas darījums, ko groza saistības, atbilst tādiem pašiem kritērijiem kā negrozīts darījums.
- 63 Līdz ar to, pirmkārt, Komisijai ir pienākums pārbaudīt koncentrācijas darījumu, kurā ir izdarītas izmaiņas ar saistību palīdzību, ko piedāvājuši koncentrācijas darījuma dalībnieki (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā T-158/00 *ARD/Komisija, Recueil*, II-3825. lpp., 280. punkts), un, otrkārt, Komisija to var atzīt par nesaderīgu ar kopējo tirgu tikai tad, ja šīs saistības nav pietiekamas, lai novērstu to, ka tiek radīts vai nostiprināts dominējošais stāvoklis, kura rezultātā kopējā tirgū vai ievērojamā tā daļā būtiski tiktu traucēta efektīva konkurence. Šajā sakarā tomēr jāatgādina, ka attiecībā uz kompleksu ekonomisku izvērtējumu Komisijai ir pierādīšanas pienākums un tas neskar tās plašo rīcības brīvību šajā jomā (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2003. gada 3. aprīļa spriedumu lietā T-342/00 *Petrolessence* un *SG2R/Komisija, Recueil*, II-1161. lpp.,

101. punkts un minētā judikatūra, un Tiesas 2005. gada 15. februāra spriedumu lietā C-12/03 P Komisija/*Tetra Laval*, Krājums, I-987. lpp., 38. punkts).

64 Turklāt fakts, ka paziņojuma par aizsardzības līdzekļiem 6. pantā ir noteikts, ka “dalībniekiem ir jāpierāda, ka piedāvātās saistības [...] novērš Komisijas atzīto dominējošā stāvokļa rašanās vai nostiprināšanas problēmu”, nemaina šo juridisko stāvokli. Pat pieņemot, ka Komisija grib, lai paziņotā darījuma dalībnieki pierādītu ierosināto saistību efektivitāti — kā tas atbilst viņu interesēm —, Komisija nevar secināt, ka šaubu gadījumā viņai šis darījums ir jāaizliedz. Gluži otrādi — beigās Komisijai ir jāpierāda, ka šis darījums, ko nepieciešamības gadījumā groza ar saistību palīdzību, ir jāatzīst par nesaderīgu ar kopējo tirgu, pamatojoties uz to, ka turpinās dominējošā stāvokļa rašanās vai nostiprināšanās, kas var būtiski traucēt efektīvu konkurenci.

65 No tā izriet, ka Komisijai ir jāpierāda, ka saistības, ko dalībnieki iesnieguši saistībā ar koncentrācijas darījumu, nepadara šo darījumu, ko arī groza šīs saistības, saderīgu ar kopējo tirgu.

66 Komisija uzskata, ka šajā sakarā ir jānošķir saistības, kas iesniegtas pirms un pēc Regulas Nr. 447/98 18. panta 2. punktā paredzētā saistību iesniegšanas termiņa. Šajā gadījumā jāatzīmē, ka dalībnieki grozījumus attiecībā uz pirmo saistību kārtu iesniedza pirms šī noteiktā termiņa izbeigšanās — 2004. gada 17. novembrī, pēc tam — 2004. gada 26. novembrī un pat 2004. gada 3. decembrī. Taču paziņojuma par aizsardzības līdzekļiem 43. punkts, aplūkots kopsakarā ar 41. un 42. punktu, neparedz atšķirību, vai šo saistību grozījumi ir iesniegti pirms vai pēc noteiktā termiņa. Neskatoties uz to, šajā 43. punktā ir noteikts, ka grozītajām saistībām ir jābūt tādām, lai Komisija varētu skaidri, bez papildu izmeklēšanas un, laikus

apspriežoties ar dalībvalstīm, atzīt, ka, izpildot šīs saistības, tiks novērstas konstatētās konkurences problēmas.

67 Šajā sakarā, pirmkārt, paziņojuma par aizsardzības līdzekļiem 43. punktā nav noteikts, ka koncentrācijas dalībniekiem ir jāpierāda, ka viņu grozītās saistības skaidri novērš konstatētās konkurences problēmas. Otrkārt, tas, ka Komisijai ir pienākums, ievērojot zināmus nosacījumus, akceptēt grozītās saistības, nenozīmē, ka tai tomēr nav pilnvaru grozīt Regulā Nr. 4064/89 paredzēto pierādīšanas pienākumu attiecībā uz galējā lēmuma pieņemšanu, ņemot vērā šīs regulas 8. panta 2. vai 3. punktu, pamatojoties uz to, ka koncentrācijas darījums atbilst šīs regulas 2. panta 2. vai 3. punkta kritērijiem. Tādējādi saskaņā ar paziņojuma par aizsardzības līdzekļiem 43. punktā paredzētajiem īpašajiem nosacījumiem Komisijai ir arī pienākums pierādīt, ka grozītās saistības nav pietiekamas, lai skaidri, neveicot papildu izmeklēšanu vai laikus neapspriežoties ar dalībvalstīm, atzītu, ka ar tām novērš konstatētās konkurences problēmas.

68 Visbeidzot, jāatzīmē, ka saskaņā ar administratīvā procesa loģiku konkurences jomā Komisija provizoriski identificē radušās konkurences problēmas, kas, viņasprāt, rodas koncentrācijas darījuma dēļ, pirmkārt, paskaidrojot, kādēļ tā uzskata par vajadzīgu uzsākt procedūru saskaņā ar Regulas Nr. 4064/89 6. panta 1. punktu un, otrkārt, nosūtot koncentrācijas dalībniekiem paziņojumu par iebildumiem saistībā ar darījumu. Šajā stadijā darījuma dalībnieki varēja apstrīdēt šo konkurences problēmu pastāvēšanu un/vai piedāvāt [uzņemties] saistības to novēršanai, kā tas noteikts atbildē uz paziņojumu par iebildumiem vai vēlākā pārrunu stadijā. Acīmredzams ir arī tas, ka, piedāvājot [uzņemties] saistības, darījuma dalībnieki vēlas pārliecināt Komisiju par to, ka šīs saistības pilnīgi un galīgi atrisinās iepriekš konstatētās konkurences problēmas. Pretējā gadījumā, uzskatot, ka saistības nav pietiekamas, Komisija noteikti atzīst, ka darījuma dalībnieki nav pārliecinājuši par savu saistību

nozīmi, lai novērstu ar attiecīgo darījumu izraisīto pret konkurenci vērsto problēmu vai problēmas.

69 No tā izriet — fakts, ka Komisija iesniegtās saistības, kas darītas zināmas vai nu ar pirmo priekšlikumu, vai atbilstoši 43. punktam paziņojumā par aizsardzības līdzekļiem, kā pirmo saistību grozījumus uzskata par nepietiekamām, nerada apgrieztu situāciju attiecībā uz pierādīšanas pienākumu, ja vien Komisija šo nepietiekamības izvērtējumu nepamato ar šo saistību izvērtējumu, kas balstīts uz objektīviem un pārbaudāmiem kritērijiem, bet ar apgalvojumu, atbilstoši kuram dalībniekiem ir jāiesniedz pietiekami pierādījumi, lai veiktu izvērtējumu pēc būtības. Faktiski šajā pēdējā gadījumā šaubas nav tulkojamas par labu šī darījuma dalībniekiem, un ir jāsecina, ka pierādīšanas pienākums par šāda darījuma saderīgumu tiek uzlikts pretējai pusei.

70 Šajā gadījumā prasītāja norāda uz vienu piemēru, kas pamatots ar apstrīdētā lēmuma 833. apsvērumu saistībā ar 2004. gada 17. novembra saistībām, kas iesniegtas pirms noteiktā termiņa, atbilstoši kuram “pastāv vērā ņemamas šaubas un neskaidrības jautājumā par to, vai [piedāvāto pasākumu] kombinētais efekts pietiekami kompensēs *EDP* kā potenciālā lielākā konkurenta likvidāciju” gāzes piegādes lieliem patērētājiem tirgū. Apstrīdētajā lēmumā Komisija šo vērtējumu skaidri pamato ar paziņojumu par aizsardzības līdzekļiem.

71 Jāatzīmē, ka Komisija attiecīgajā apsvērumā nepārprotami secina, ka koncentrācijas rezultātā dalībnieku ierosinātie pasākumi neaizkavēs *GDP* dominējošā stāvokļa pastiprināšanos konkrētajā tirgū. Komisija arī ir izvirzījusi pieņēmumu par to, ka attiecīgās saistības nav pietiekamas, lai atļautu koncentrācijas [norisi].

72 Turklāt šaubas un nenoteiktība, uz ko atsaucās Komisija, attiecās uz jautājumu, vai saistības bija beznosacījuma un skaidras. Apstrīdētā lēmuma 832. apsvērumā tā min piecus iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka attiecīgās saistības nav pietiekamas, lai nodrošinātu, ka gāzes papildu kapacitāte faktiski ir pieejama trešām personām (dalībnieku Spānijas meitas sabiedrību izslēgšana no saistībām nerezervēt papildu kapacitāti; Spānijas regulatora piekrišanas trūkums obligātajam trešo personu piekļuves kodam; dalībnieku tiesības rezervēt tā saucamās "stratēģiskās" kapacitātes; saistību samazinātā efektivitāte liberalizēt Kampo Majoras kapacitātes, pamatojoties ar gāzes vada ierobežoto kapacitāti un negatīvajām sekām saistībā ar *LNG* Sines termināla pieejamā kapacitāti; dalībnieku īpašās tiesības attiecībā uz šī termināla operatoru un iespējām veidot dabasgāzes krātuvi). Tādējādi paustās šaubas neattiecas uz konkurences deformēšanas iespējamību koncentrācijas rezultātā, bet gan uz iespēju nodrošināt to, ka attiecīgām saistībām ir tikai operatīvs raksturs. Taču Komisijai ir tiesības noraidīt neierobežojošas saistības vai tādā pašā sakarā saistības, kuru ietekmi dalībnieki var mazināt vai novērst. Tādēļ Komisijas pierādīšanas pienākums netika uzlikts dalībniekiem, bet tā noraidīja, ka minēto dalībnieku saistībām ir noteikts un neapšaubāms raksturs. Visbeidzot, šī pamata ietvaros jāatsaucas uz to, ka prasītāja Pirmās instances tiesā neapstrīdēja attiecīgo saistību nenoteiktā rakstura ietekmi.

73 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāsecina, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā pretējai pusei nav nodevusi pierādīšanas pienākumu, kas tai bija uzlikts kā pienākums konstatēt, ka koncentrācija nav saderīga ar kopējo tirgu. Gluži otrādi, Komisija centās pierādīt, kādēļ koncentrācija ir jāaizliedz, neskatoties uz ierosinātajām saistībām.

74 Tādēļ trešā pamata pirmā daļa ir noraidāma.

B — *Par trešā pamata otro daļu, kas saistīta ar grozītās koncentrācijas vispārējo vērtējumu*

- 75 Prasītāja pēc būtības uzskata, ka Komisija nav izvērtējusi to situāciju, kāda pastāvēja pēc koncentrācijas, ņemot vērā saistības attiecībā pret to situāciju, kura pastāvēja, pirms koncentrācija tika īstenota. Savā rakstiskajā tiesas sēdei domātajā atbildē prasītāja paskaidro savu argumentāciju tādējādi, ka viņa pārmet Komisijai to, ka tā vietā, lai izvērtētu iespējamo grozītās koncentrācijas ietekmi uz konkrēto tirgu, tā ir izvērtējusi iespējamās saistību trūkumus, tādējādi nonākot pie citādāka rezultāta. Turklāt Komisija katru saistību ir izvērtējusi atsevišķi. Savā rakstiskajā atbildē tā, piemēram, min nošķirtu saistību pārbaudi, lai atrisinātu horizontāla rakstura problēmu elektrības vairumtirdzniecības tirgū un nehorizontāla rakstura problēmas šajā tirgū.
- 76 Jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma struktūra formāli ir tāda, ka tajā secīgi ir attēlotas konkurences problēmas, ko katrā tirgū ir izraisījusi paziņotā koncentrācija (280.–609. apsvērums), turpinājumā 2004. gada 28. oktobra saistību izvērtējums no konkurences viedokļa (650.–738. apsvērums), 2004. gada 17. novembra (741.–841. apsvērums) saistību izvērtējums un, visbeidzot, 2004. gada 26. novembra saistību izvērtējums (860.–912. apsvērums). Savā izvērtējumā Komisija ir secīgi pārbaudījusi katru saistību, kas uzskatāma par atbilstīgu katram konkrētajam tirgum. Tā kā katrā tirgū tika konstatētas vairākas konkurences problēmas, Komisija secīgi katras problēmas ietvaros pārbaudīja saistības. Tā secināja, ka ikvienā gadījumā, izņemot saistībā ar LDC gāzes piegādes tirgu, saistības nebija uzskatāmas par pietiekamām, lai novērstu konstatēto konkurences problēmu un/vai attiecīgā dominējošā stāvokļa nostiprināšanos (skat. attiecībā uz elektrības vairumtirdzniecības tirgu prasītājas izvēlēto piemēru par horizontāla rakstura problēmu 675., 767. un 868. apsvērumu vai attiecībā uz nehorizontāla rakstura problēmām — 700., 702., 703., 801., 874. un 875. apsvērumu).

- 77 Ir jāatgādina, ka Komisijai ir pienākums izvērtēt visu koncentrācijas darījumu, kā tas tika grozīts ar dalībnieku piedāvātajām saistībām (skat. iepriekš 63. punktu). Tomēr, kā tiesas sēdē atzina prasītāja, šāds apgalvojums neliedz secīgi pārbaudīt šī darījuma izraisītās konkurences problēmas, kā arī saistībā ar šo darījumu dalībnieku piedāvātās saistības, lai šīs problēmas novērstu, pārbaudi, nedz arī secīgu katras atbilstošās saistības pārbaudi šo problēmu kontekstā, lai gan noslēgumā Komisija veic visaptverošu grozītā koncentrācijas darījuma izvērtējumu, t.i., šī darījuma ietekmi uz katru no konkrētajiem tirgiem visu atbilstošo saistību kontekstā, kas identificētas šajā tirgū.
- 78 Turklāt Komisijai ir pienākums pārbaudīt visas atbilstošās saistības sakarā ar konkrētajā tirgū identificēto konkurences problēmu, tai skaitā arī tādas, uz kurām koncentrācijas darījuma dalībnieki ir netieši norādījuši. Tomēr Komisija nav pieļāvusi tiesību kļūdu, izvērtējot īpašās saistības tikai attiecībā uz vienu tirgu vai vienu konkurences problēmu šajā tirgū vai šo problēmu, ja pārējās saistības nav nozīmīgas un tām šajā sakarā nav bijusi ekonomiska nozīme.
- 79 Šajā gadījumā prasītājas iebildums pamatojas uz nereālu pieņēmumu un apstrīdētā lēmuma kļūdainu izpratni.
- 80 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka dalībnieku piedāvātās saistības attiecībā uz koncentrācijas darījumu ir it īpaši domātas, lai atrisinātu iepriekš konstatētās konkurences problēmas. Tādēļ ir nenovēršami, ka Komisija, iepazīstoties ar šādām saistībām, vispirms uzdod jautājumus par šo saistību piemērošanas jomu un it īpaši par to iespējamajiem trūkumiem, lai pārbaudītu, vai šīs saistības pilnībā vai daļēji ir piemērojamas, lai atrisinātu identificēto problēmu. Faktiski grozītā koncentrācijas darījuma iespējamās ietekmes analizē vispirms ir jāizvērtē šo grozījumu piemērošanas joma. Šajā sakarā jāpiebilst, ka prasītāja savā prasības pieteikumā un tā pielikumos arī ir ievērojusi šo secīgo kārtību, tādējādi tāpat liekot rīkoties arī Pirmās

instances tiesai. Turklāt ir neiespējami iedomāties, ka Komisija ierobežotā laika posmā, ko tai nosaka Regula Nr. 4064/89, varētu atkārtoti veikt pilnīgu koncentrācijas darījuma izvērtējumu, ņemot vērā izklāstītās saistības, it kā šis darījums būtu paziņots no jauna saistību grozījumu formā. Šāda kārtība būtu pretēja Regulā Nr. 4064/89 noteiktajam tempam, kas raksturo Regulas Nr. 4064/89 vispārējo jēgu (Pirmās instances tiesas 1999. gada 28. aprīļa spriedums lietā T-221/95 *Endemol/Komisija*, *Recueil*, II-1299. lpp., 68. punkts). Prasītājas netieši ieteiktās norises nereālais raksturs šajā gadījumā izpaužas faktā, ka secīgi tika piedāvātas trīs, pat četras saistību kārtas, no kurām pēdējā novēloti — kad procedūra jau bija pabeigta. Šajā sakarā prasītājas arguments par to, ka šīs secīgās kārtas ir tikai iepriekšējo saistību grozījumi un nevis jaunas saistības, šajā izvērtējumā neko nemaina. Šādā situācijā Komisijas pienākums ir ikreiz šos jaunus elementus pretstatīt savam izvērtējumam, noslēgumā pārbaudot, vai šie grozījumi ir piemēroti, lai atceltu tās iepriekšējās prasības.

- 81 Otrkārt, Komisija apstrīdētajā lēmumā ir parūpējusies par izskaidrojumu tam, kādēļ katras saistības trūkumi neļauj šai saistībai vienai pašai atrisināt konkrēto konkurences problēmu. Tā tomēr sistemātiski šo strukturēto analīzi izvērs tādejādi, ka visu konkrēto saistību kopums šīs problēmas kontekstā tomēr nav pietiekams, lai atrisinātu minēto problēmu. Attiecībā uz 2004. gada 18. oktobra un 17. novembra saistībām tā precizē, ka turpinājās attiecīgā dominējošā stāvokļa nostiprināšanās (skat., piemēram, 675. un 767. apsvērumā prasītājas minēto attiecībā uz horizontāla rakstura problēmu elektrības vairumtirdzniecības tirgū vai 700., 702., 703. un 801. apsvērumu attiecībā uz nehorizontāla rakstura problēmām). Ja tā uzskatīja par nepieciešamu, tā dotās konkurences problēmas atrisināšanai pārbaudīja arī citas saistības, nevis tās, kuras īpaši bija piedāvājuši dalībnieki (809.–812. apsvērumi). Tādējādi Komisijas izvērtējums bija identisks ar koncentrācijas, ko groza saistības, izvērtējumu. Ja attiecībā uz 2004. gada 26. novembra saistībām Komisija aprobežojās ar secinājumu, ka attiecīgās saistības bija nepietiekamas, lai atrisinātu attiecīgās konkurences problēmas, tā tomēr veica vispārēju šo saistību izvērtēšanu minēto problēmu kontekstā (skat. 868. apsvērumu attiecībā uz horizontāla rakstura problēmu elektrības vairumtirdzniecības tirgū, vai 874. un 875. apsvērumu attiecībā uz nehorizontāla rakstura problēmām tirgū). Turklāt, tā kā novēloto saistību izvērtējums atbilst paziņojumā par aizsardzības līdzekļiem paredzētajiem īpašajiem

nosacījumiem, no tā, ka Komisija nav izdarījusi secinājumu par dominējošā stāvokļa nostiprināšanos, nevar secināt, ka tā nav veikusi vispārēju grozītās koncentrācijas analīzi.

82 No tā izriet, ka Komisija ir efektīvi veikusi vispārēju koncentrācijas, ko groza dalībnieku piedāvātās saistības, analīzi.

83 Attiecībā uz prasītājas minēto piemēru par saistību sakarā ar horizontāla un nehorizontāla rakstura problēmām elektrības vairumtirdzniecības tirgū atsevišķu izvērtējumu jāatzīst, ka šis arguments pilnā apmērā sakrīt ar ceturttā pamata ietvaros izklāstīto argumentu par to, ka saistības sakarā ar nehorizontāla rakstura problēmām rada iespēju ienākt tirgū noteiktam skaitam konkurentu, pat ja *GDP* būtu tikai potenciāls konkurents. Pieņemot, ka Komisija ir kļūdījusies, uzskatot, ka tā var neņemt vērā atsevišķu saistību netiešās iedarbības jomas izvērtējumu attiecībā uz konkurences problēmu vai tirgu, kuriem šīs saistības nebija tik nozīmīgas, Komisija nav pieļāvusi tiesību kļūdu, bet gan kļūdu vērtējumā. Faktiski, ja Komisijas pienākums ir pārbaudīt visas nozīmīgās saistības identificētas konkurences problēmas kontekstā kādā no konkrētajiem tirgiem, ieskaitot tās, attiecībā uz kurām koncentrācijas darījuma dalībnieki to nav skaidri norādījuši, tad jautājums par to, vai viena vai otra saistība ir nozīmīga īpašās problēmas kontekstā, kas radusies koncentrācijas darījuma dēļ, attiecas uz attiecīgā darījuma ekonomisko izvērtējumu un ir jāizvērtē šajā kontekstā.

84 Prasītāja šo argumentu izvirzīja arī ceturttā pamata ietvaros attiecībā uz kļūdu Komisijas vērtējumā saistībā ar grozīto koncentrāciju, un tādēļ tas ir jāapskata, izvērtējot šo pamatu.

85 Ņemot vērā iepriekš minēto, trešā pamata otrā daļa ir noraidāma.

C — *Par trešā pamata trešo daļu, kas saistīta ar pilnvaru nepareizu izmantošanu*

86 Prasītāja pēc būtības uzskata, ka Komisija nav ņēmusi vērā pilnvaras, kas tai piešķirtas ar Regulu Nr. 4064/89, nosakot, ka saistību mērķis ir elektrības un gāzes tirgu liberalizācija.

87 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pilnvaru nepareizas izmantošanas jēdziens faktiski attiecas uz administratīvu iestādi, kas savas pilnvaras izmantojusi citiem mērķiem, nevis tiem, kuru sasniegšanai tai šīs pilnvaras piešķirtas. Lēmums zaudē spēku pilnvaru nepareizas izmantošanas dēļ tikai tad, ja tas, pamatojoties uz objektīvām, nozīmīgām un saskaņotām pazīmēm, izrādās pieņemts šādā nolūkā (Tiesas 1990. gada 13. novembra spriedums lietā C-331/88 *Fedesa* u.c., *Recueil*, I-4023. lpp., 24. punkts, un 2005. gada 10. maija spriedums lietā C-400/99 Itālija/Komisija, Krājums, I-7303. lpp., 38. punkts). Pastāvot vairākiem mērķiem, pat ja nepamatoti argumenti mijas ar pamatotiem, lēmums tomēr nezaudē spēku pilnvaru nepareizas izmantošanas dēļ, ja tas sasniedz galveno mērķi (Tiesas 1954. gada 21. decembra spriedums lietā 2/54 Itālija/Augstā iestāde, *Recueil*, 73., 103. lpp., un šajā sakarā Pirmās instances tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā T-266/97 *Vlaamse televisie Maatschappij*/Komisija, *Recueil*, II-2329. lpp., 131. punkts).

88 Vispirms jāatgādina, ka nav šaubu par to, ka koncentrācija ietilpa Regulas Nr. 4064/89 piemērošanas jomā (apstrīdētā lēmuma 12. un 13. apsvērumi). Jāatzīmē arī, ka prasītāja neapgalvo, ka koncentrācija nevar būt lēmuma par procedūras uzsākšanu Regulas Nr. 4064/89 6. panta izpratnē objekts un galīgā lēmuma Regulas Nr. 4064/89 8. panta izpratnē objekts. Šajā sakarā prasītāja it īpaši savā rakstiskajā tiesas sēdei domātajā atbildē atzīst, ka paziņotā koncentrācija nostiprināja *EDP*

dominējošo stāvokli elektrības tirgos. Turklāt neizbēgami bija tas, ka dalībnieki ierosina saistības, lai varētu pieņemt lēmumu par to, ka koncentrācija ir saderīga ar kopējo tirgu.

- 89 Ir jākonstatē, ka Komisija, ņemot vērā apstrīdētā lēmuma pieņemšanai piedāvātās saistības, ir darbojusies saskaņā ar Regulu Nr. 4064/89. Komisija arī ir ievērojusi šīs regulas mērķi, ar ko aizliedz radīt vai nostiprināt dominējošu stāvokli, kura rezultātā būtiski tiktu traucēta efektīva konkurence.
- 90 Prasītāja tomēr atzīmē, ka Komisija ir pieprasījusi vairāk minēto saistību, pārsniedzot nepieciešamā robežas, lai tiktu nodrošināts, ka netiek nostiprināts *EDP* vai *GDP* dominējošais stāvoklis. It īpaši Komisija, pārsniedzot koncentrācijas izraisītās konkurences problēmas risinājuma robežas, ir pieprasījusi [noteiktu] tirgus atvēršanas līmeni.
- 91 Daudzie prasītājas minētie piemēri, kuros Komisija pēc būtības saistības ir atzinusi par nepietiekamām, lai nodrošinātu jaunu konkurentu ienākšanu konkrētajos tirgos (skat. it īpaši apstrīdētā lēmuma 659., 665., 707., 714., 725., 749., 805., 812., 862., 879. un 888. apsvērumu), pierāda to, ka Komisija īstenoja Regulas Nr. 4064/89 mērķi, proti, neļaut radīt vai nostiprināt dominējošu stāvokli, kura rezultātā ar koncentrācijas darījumu būtiski tiktu traucēta efektīva konkurence. Faktiski jaunu konkurentu ienākšana tirgos, kuros *EDP* un *GDP* ieņem stabilu dominējošu stāvokli, veido būtiskus konkurences traucējumus Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta piemērošanas ietvaros. Turklāt galvenais mērķis, kuru īstenoja Komisija, atsakoties mainīt savu nostāju attiecībā uz saistībām, pilnīgi atbilst Regulai Nr. 4064/89.

- 92 Šajā sakarā ir jāpiebilst, ka prasītāja sava pamata par grozītās koncentrācijas izvērtēšanu no konkurences viedokļa ietvaros ir uzsvērusi faktu, ka koncentrācija bija būtisks progress saistībā ar elektrības un gāzes tirgu atvēršanu konkurencei. Līdz ar to, neesot pretrunā pašas teiktajam, prasītāja atzina, ka koncentrācijas radīto konkurences problēmu atrisināšana ar saistību palīdzību un tirgu atvēršana konkurencei var norisināties vienlaicīgi.
- 93 Pat pieņemot, kas tiks pārbaudīts turpmāk, ka Komisijas atzinums par to, ka kāda no ierosinātajām saistībām nav pietiekama vai kādu īpašu saistību pieprasīšana ir uzskatāma par pārmērīgu attiecībā uz Komisijas apstrīdētajā lēmumā norādīto konkurences problēmu risināšanu, šāda kļūda ir Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta pārkāpums, nevis pilnvaru nepareiza izmantošana.
- 94 Turklāt prasītāja uzskata, ka Komisija, šķiet, dod priekšroku pieņemumam, kas izklāstīts *Cambridge Economic Policy Associates* ziņojumā, kas sastādīts pēc Portugāles konkurences iestādes pieprasījuma un kura nosaukums ir "Ziņojums par Portugāles elektrības un gāzes tirgiem", saskaņā ar ko, kā min prasītāja, Komisijai koncentrācija bija aktīvi jāizmanto konkurences nosacījumu uzlabošanai. Tomēr ir jākonstatē, ka apstrīdētā lēmuma teksta vietās, kurās minēts šis ziņojums (skat. it īpaši 137., 172., 333. un 573. apsvērumu), Komisija nekādā veidā nav pārņēmusi ar šo ziņojumu ieteikto mērķi, bet gan aprobežojusies ar objektīviem ekonomiskiem vērtējumiem. Atsauces uz šo ziņojumu nav pamats norādēm par pilnvaru nepareizu izmantošanu.
- 95 Attiecībā uz pārējiem prasītājas izvērztajiem argumentiem, proti, Monti kunga paskaidrojumi, kā arī Komisijas par konkurenci atbildīgā locekļa paskaidrojumi vai citi Komisijas lēmumi par koncentrācijām enerģijas jomā (Komisijas 2001. gada 7. februāra lēmums lietā COMP/M.1853 — *EDF/EnBW*; Komisijas 2002. gada 19. marta lēmums lietā COMP/M.2684.1853 — *EnBW/EDP/Gasjatur/Hidrocantábrico*) nav pietiekamas norādes, lai konstatētu pilnvaru nepareizu izmantošanu šajā

gadījumā, jo šie elementi nav apstrīdētā lēmuma pamatā. Turklāt, pat ja šajos divos koncentrāciju sakarā pieņemtajos lēmumos būtu prasītājas minētā kļūda, proti, būtu pieprasīta nevajadzīga tirgu atvēršana saistībā ar šajos lēmumos norādītajām konkurences problēmām, tas nenozīmē, ka apstrīdētajā lēmumā, kas balstīts uz šīm gadījumam atbilstošu konkurences situāciju, ir pieļauta tā pati kļūda.

- 96 Prasītājas apgalvotais apstākļi par to, ka Komisija patiesībā tiecās īstenot Otrās gāzes direktīvas mērķus, lai gan šī direktīva pamatojas uz EKL 47. panta 2. punktu (tiesības veikt uzņēmējdarbību), EKL 55. pantu (pakalpojumu brīva aprīte) un EKL 95. pantu (likumu tuvināšana), nepierāda, ka Komisija pieļāva kļūdu, īstenojot minētos mērķus. Pirmkārt, šīs direktīvas juridiskais pamatojums drīzāk norāda uz to, ka Komisija šīs direktīvas mērķus varēja īstenot tikai ļoti netieši, dodot priekšroku jaunu konkurentu, it īpaši vietējo, ienākšanai konkrētajos tirgos. Otrkārt, ir jāatzīst, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīvas 98/30/EK par kopīgiem noteikumiem dabasgāzes iekšējam tirgum (OV L 204, 1. lpp., turpmāk tekstā — “Pirmā gāzes direktīva”) un Otrās gāzes direktīvas mērķis, ja vien tas nav noteikts, ir it īpaši ieviest konkurenci nozarē, uz kuru tā tradicionāli neattiecas [skat. 2., 6., 21., 22., 26. un it īpaši 30. apsvērumu Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvā 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV L 176, 37. lpp. turpmāk tekstā — “Otrā elektroenerģijas direktīva”) un Otrās gāzes direktīvas 2., 7., 19., 21., 25., 27. un it īpaši 30. apsvērumu; skat. arī attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīvu 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV L 27, 20. lpp.) Tiesas 2005. gada 7. jūnija spriedumu lietā C-17/03 *VEMW u.c.*, Krājums, I-4983. lpp., 62. punkts]. No tā izriet, ka viens no Otrās gāzes direktīvas mērķiem ir acīmredzami saistīts ar konkurenci. Līdz ar to nav pārsteidzoši, ka Regulas Nr. 4064/89 ar konkurenci saistītais mērķis tiek pieņemts arī Otrajā elektroenerģijas un Otrajā gāzes direktīvā. Tādēļ Otrās gāzes direktīvas mērķu īstenošana nenorāda uz pilnvaru nepareizu izmantošanu, jo to mērķis ir tāds pats kā regulas, ar ko Komisijai piešķirtas pilnvaras, mērķis.

- 97 Prasītāja, visbeidzot, apgalvo, ka enerģijas nozaru liberalizācija ir jāveic, piemērojot EKL 86. pantu. Neizskatot jautājumu par to, vai Komisija drīkstēja izmantot tai ar šo pantu piešķirtās pilnvaras, neskatoties uz Otrās gāzes un Otrās elektrības direktīvas pastāvēšanu, prasītājas arguments šīs daļas ietvaros nav atbilstošs. Faktiski, pat ja EKL 86. pants ļautu īstenot konkrēto tirgu liberalizāciju, šāds pieņēmums ļautu tikai konstatēt to, ka šī konkurences norma un Regula Nr. 4064/89, kuras mērķus, kā tika minēts iepriekš, pareizi īstenoja Komisija, var pastāvēt vienlaicīgi.
- 98 Ņemot vērā iepriekš minēto, trešā pamata trešā daļa ir jānoraida.

D — Par trešā pamata ceturto daļu, kas saistīta ar atsevišķu rīcības rakstura saistību kontroli

- 99 Prasītāja uzsver, ka Komisija ir noraidījusi atsevišķas saistības to rīcības rakstura un nepieciešamības veikt to vēlāku kontroli dēļ. Šādi rīkodamās, tā ir pārkāpusi judikatūrā noteikto un administratīvo praksi un nav ņēmusi vērā iespēju, ka vēlāko kontroli var veikt Portugāles kompetentās iestādes.
- 100 Vispirms jāatgādina, ka rīcības rakstura saistības savas dabas dēļ nav nepietiekamas, lai novērstu dominējoša stāvokļa radīšanu vai nostiprināšanu, un reizēm tās ir jāizvērtē kā strukturālas saistības (iepriekš 48. punktā minētais spriedums lietā *Gencor/Komisija*, 319. punkts, un iepriekš 45. punktā minētais spriedums lietā *Tetra Laval/Komisija*, 161. punkts, kas šajā sakarā apstiprināts ar iepriekš 63. punktā minēto Tiesas 2005. gada 15. februāra spriedumu lietā *Komisija/Tetra Laval*, 85. punkts).

- 101 Tomēr prasītājas iebildums norāda uz apstrīdētā lēmuma kļūdainu izpratni, jo trijos tās minētajos piemēros Komisija nav noraidījusi attiecīgās saistības tikai to rīcības rakstura vai šo saistību kontroles grūtību dēļ, bet gan to vispārējās nepietiekamības dēļ saistībā ar konkrētām konstatētām konkurences problēmām.
- 102 Arī 663. apsvērumā Komisija ir secinājusi, ka saistības sakarā ar kapacitātes, kas vienlīdzīga vienai *TER CCGT*, iznomāšanu noteikti nebija ieguvums no strukturālām saistībām un ka tam bija nepieciešama vēlāka papildu pārbaude. Tomēr Komisija vēlas arī uzsvērt to, ka dalībnieki bija paredzējuši šo saistību ātrāku izbeigšanos atsevišķu sarežģītu nosacījumu rašanās gadījumā, un tie lūdza Komisiju pārbaudīt, vai tiešām ir radies viens no šiem nosacījumiem. Turklāt Komisija būtībā uzskatīja, ka šie nosacījumi ietekmēja šo ļoti nenoteikto saistību. Pirmkārt, Komisija šīs saistības nenoraidīja to rīcības rakstura dēļ. Otrkārt, šo apstākļu kontroles grūtības radīja šo nosacījumu komplicētība un to neatbilstošais raksturs, nevis Komisijas atteikšanās veikt kontroli *ex post*. Treškārt un visbeidzot, 662. un 664. apsvērumā ir noteikti vēl daži citi faktori, it īpaši fakts, ka nomnieks nevar autonomi vadīt *CCGT*, jo tas kļūs atkarīgs no *EDP*, vai ka saistību pirmstermiņa izbeigšanās nosacījumi ir pamatoti ar starptautiskiem apsvērumiem, kaut arī tirgus saglabājas kā valsts iekšējais tirgus, kas, pēc Komisijas domām, arī pamatoja šo saistību noraidīšanu.
- 103 678. apsvērumā Komisija ir tikai kā papildu būtisku iemeslu norādījusi faktu, ka saistībām par *LNG* Sines termināla pārdošanu bija nepieciešama papildu vēlāka Komisijas kontrole. Tā noteikti nepamatojās uz šo saistību rīcības raksturu, un apsvēruma šķietamais pilnīgums ir veltīts citiem iemesliem, it īpaši investīciju zaudēšanai, trūkumiem, kas saistīti ar trešo personu piekļuvi gāzes kapacitātēm, un *GDP* mazākuma dalības saglabāšanai termināla vadībā, kas Komisijai deva pamatu nākamajā apsvērumā secināt, ka šo saistību pozitīvais efekts var tikt nopietni vājināts.

104 719. apsvērumā Komisija uzskata, ka saistībām par *EDP* balsstiesību apturēšanu *Turbogás* vadībā attiecībā uz jautājumiem par gāzes piegādi un investīcijām un attiecībā uz neatkarīgo locekļu iecelšanu *Turbogás* vadībā ir tikai rīcības raksturs un tās ir grūti kontrolējamas. Tomēr šajā aspektā nav papildus uzsvērti un ievēroti trīs galvenie iemesli, kādēļ Komisija šīs saistības uzskata par nepietiekamām, proti, fakts, ka iecelto locekļu neatkarība nav garantēta, fakts, ka *EDP* saglabāja balsstiesības svarīgos jautājumos un varēja netieši ietekmēt gāzes piegādātāja izvēli, un fakts, ka balsstiesību apturēšana bija ierobežota uz trim gadiem.

105 Visbeidzot, attiecībā uz pārmetumiem, ka Komisija nav ņēmusi vērā iespēju, ka Portugāles kompetentās iestādes varēja veikt nepieciešamo kontroli, lai noteiktu, vai ir izpildīti attiecīgo saistību pirmstermiņa izbeigšanās priekšnosacījumi, ir jāatzīst, ka, pirmkārt, attiecībā uz *TER* iznomāšanu dalībnieki paši bija skaidri norādījuši, ka lūdz Komisiju pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir izpildīti. Tādēļ Komisija, pati negrozot piedāvāto saistību, ko viņai nav tiesību darīt, nevarēja uzticēt šo kontroli valsts iestādēm. Tāpat arī attiecībā uz pārējām divām saistībām, uz ko atsaucas prasītāja, Komisijai nebija pienākuma, pat ja viņa tā varētu darīt, konsultējoties ar dalībniekiem, noteikt īpašu kontroles metodi, proti, uzticēt kontroli kompetentajām valsts iestādēm. Tieši pretēji — dalībniekiem bija jāpiedāvā saistības, kas būtu pilnīgas un efektīvas no visiem aspektiem, it īpaši, ja šīm rīcības rakstura saistībām bija iekšēji trūkumi attiecībā uz to saistošo raksturu, kas pamatotu kontroli *ex post*.

106 Ņemot vērā iepriekš minēto, trešā pamata ceturrtā daļa ir jānoraida.

107 Līdz ar to trešais pamats ir jānoraida pilnībā.

III — *Par pirmo pamatu, kas saistīts ar atkāpi attiecībā uz Portugāli saskaņā ar Otrā gāzes direktīvu*

- 108 Prasītāja pēc būtības uzskata, ka, izvērtējot konkurences situāciju tirgos, kuri nav atvērti konkurencei, Komisija nav ņēmusi vērā, pirmkārt, pagaidu atkāpi no liberalizācijas plāna attiecībā uz Portugāles Republiku Otrās gāzes direktīvas izpratnē un, otrkārt, Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktu, sastādot vērtējumu par konkurenci vairāk kā piecus gadus pēc koncentrācijas [norises].

A — *Ievada apsvērumi*

- 109 Iepriekš jāatsaucas uz to, ka Kopienas elektroenerģijas un gāzes tirgi faktiski bija tirgi, kuri atsevišķu dalībvalstu valsts monopolu dēļ nebija atvērti konkurencei pirms Pirmās un Otrās gāzes direktīvas pieņemšanas. Tomēr Tiesai bija iespēja noteikt, ka EKL konkurences noteikumi ir piemērojami uzņēmumu, kas darbojas šajās nozarēs, lēmumiem (Tiesas 1994. gada 27. aprīļa spriedums lietā C-393/02 *Amelo* u.c., *Recueil*, I-1477. lpp., 34.–51. punkts). Tomēr Pirmās gāzes direktīvas un pēc tam Otrās gāzes direktīvas pamatā ir priekšnoteikums, ka dalībvalstīm nav nekavējoties, sākot ar šo direktīvu ieviešanas datumu, jāatver gāzes tirgi konkurencei. Tādēļ ir jāpieņem, ka dažādajos gāzes tirgos nebija konkurences pirms Pirmajā un Otrajā gāzes direktīvā noteiktajiem termiņiem.
- 110 Otrās gāzes direktīvas mērķis ir nodibināt iekšējo gāzes tirgu, kurā pastāv godīga konkurence (Otrās gāzes direktīvas 30. apsvērum), t.i., dot patērētājiem iespēju brīvi izvēlēties piegādātāju un piegādātājiem iespēju brīvi piegādāt patērētājiem (Otrās gāzes direktīvas 4. apsvērum). Viens no galvenajiem gāzes tirgu liberalizācijas faktoriem ir šo tirgu pakāpeniskas atvēršanas plāna noteikšana, pamatojoties uz patērētāju, kas var brīvi izvēlēties piegādātāju, pakāpenisku pieaugumu. Saskaņā ar

Otro gāzes direktīvu visi nerezidējošie patērētāji var brīvi izvēlēties [piegādātāju], sākot ar 2004. gada 1. jūliju, un visi patērētāji var brīvi izvēlēties [piegādātāju], sākot ar 2007. gada 1. jūliju.

- 111 Tomēr saskaņā ar Otrās gāzes direktīvas 28. panta 2. punktu uz dalībvalstīm, kuras tiek atzītas par jauniem tirgiem, attiecas izņēmuma plāns. Līdz šajā plānā noteiktajiem datumiem šis dalībvalstis var atkāpties no šādiem pienākumiem: nediskriminējoša atļauju izsniegšana gāzes iekārtu ierīkošanai vai izmantošanai, sistēmu vadītāju noteikšana, šo vadītāju uzdevumu noteikšana, transporta tīkla vadītāju juridiskā nošķirtība, izplatīšanas tīkla vadītāju noteikšana, izplatīšanas tīklu vadītāju līdzsvarošanas uzdevumu noteikšana, izplatīšanas tīkla vadītāju juridiskā nošķirtība, grāmatvedības nodalīšana, trešo personu piekļuves ieviešana dabasgāzes sistēmai un LNG iekārtām, liberalizācijas plāna ieviešana un tiešo gāzes vadu sistēmas izveidošana (skat. iepriekš 6. punktu).
- 112 No tā skaidri izriet, ka saskaņā ar šo atkāpi attiecīgajai dalībvalstij nav pienākuma piemērot Otrās gāzes direktīvas galvenos noteikumus, ar ko nodrošina, ka dažādie tirgi ir atvērti konkurencei un nodrošina efektīvu konkurenci. Tādēļ jāsecina, ka, ņemot vērā šo atkāpi, attiecīgie gāzes tirgi nebūs atvērti konkurencei, kamēr attiecīgā dalībvalsts neatvērs šos tirgus.

B — Par pirmā pamata pirmo daļu attiecībā uz Portugāles Republikai piešķirtās atkāpes neievērošanu

- 113 Prasības pamata pirmajā daļā prasītāja apgalvo, ka, novērtējot koncentrācijas ietekmi uz konkurencei neatvērtiem tirgiem, Komisija ir pārkāpusi Portugāles Republikas

tiesības reorganizēt gāzes nozari laikposmā, ko piešķir Otrās gāzes direktīvas 28. pantā paredzētā atkāpe. Savukārt Komisija uzskata, ka, pirmkārt, koncentrācija radās tikai uzņēmumu pieņemto lēmumu rezultātā un šī koncentrācija vispirms ir jānovērtē, ņemot vērā Regulu Nr. 4064/89. Otrkārt, Komisija uzskata, ka, neizvērtējot koncentrācijas ietekmi atkāpē paredzētajā laikposmā, tā ir saglabājusi nepieciešamo sakarību starp šo regulu un Otro gāzes direktīvu. Treškārt, Komisija uzskata, ka šī atkāpe nepiešķir dalībvalstij tiesības dot priekšroku tādai koncentrācijai, kas pēc šīs atkāpes izbeigšanās būtiski ietekmēs konkurenci.

114 Nav šaubu, ka Portugāles Republikai ir piešķirta Otrās gāzes direktīvas 28. panta 2. punktā paredzētā atkāpe un ka šī atkāpe zaudēs spēku 2007. gadā, kas nozīmē, ka ir jāievieš pakāpenisks gāzes tirgu atvēršanas konkurencei plāns.

115 Portugāles Republika izmantoja šo atkāpi, lai izveidotu valsts dabasgāzes rūpniecību, kas kā monopols darbojas visās gāzes nozarēs (transportēšana, glabāšana, izplatīšana, piegāde). Ir jāatzīmē, ka šo monopolu izveide neizraisīja Komisijas iebildumus konkurences sakarā. Turklāt šajā gadījumā Portugāles valdība vēl nebija oficiāli atvērusi nevienu no attiecīgajiem tirgiem konkurencei. Komisija tostarp uzskata, ka gāzes piegādes tirgus elektrības ražotājiem atvēršana bija paredzēta 2004. gadā un tika atlikta uz 2005. gadu (apstrīdētā lēmuma 211. apsvērums). Tomēr nav iesniegts neviens dokumentārs pierādījums par to, ka šis tirgus tiešām tika atvērts. Turklāt, pēc pašas Komisijas teiktā, apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī šis tirgus nebija atvērts konkurencei. Pie tam Komisija norāda, ka Portugāles Republika ļoti nopietni paredz turpināt visu gāzes tirgu liberalizāciju. Jebkurā gadījumā, pat pieņemot, ka liberalizācijas plāns Portugālē tiks paātrināts, pirms jebkādas reālas liberalizācijas uz visiem attiecīgajiem gāzes tirgiem joprojām attiecas atkāpe. Tāpat nekas neliecina par to, ka Portugāles Republika varētu piekrist turpināt liberalizācijas plāna ieviešanu, nenotiekot koncentrācijai.

- 116 No tā izriet, ka apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī gāzes tirgi Portugālē nebija atvērti konkurencei. Tomēr šis apstāklis tieši un neizbēgami ietekmē Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta piemērošanu šiem tirgiem.
- 117 No vienas puses, attiecībā uz Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta pirmo kritēriju, tas ir — dominējoša stāvokļa radišanu vai nostiprināšanu, šis kritērijs nav piemērojams, jo *GDP* pašreiz jau ir monopolstāvoklis gāzes piegādes tirgū elektrības ražotājiem, *LDC* un lielajiem patērētājiem (apstrīdētā lēmuma 475. apsvērums). Konkrētajā tirgū monopolam faktiski ir absolūts dominējošs stāvoklis, ko tādēļ nedrīkst nostiprināt šajā tirgū. Vienīgais tirgus, kurā *GDP* dominējošo stāvokli varētu nostiprināt, ir *LDC* veiktās gāzes piegādes mazajiem patērētājiem tirgus, jo *GDP* pieder tikai piecas no sešām esošajām *LDC*. Tomēr ir jāatzīmē, ka ikvienai no šīm *LDC* ir ģeogrāfisks monopols, kas pašreiz kavē jebkādu konkurenci to starpā.
- 118 No otras puses, attiecībā uz Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta otro kritēriju, t.i. — būtisku efektīvas konkurences traucējumu, kas, kā atzīts iepriekš, ir autonomas kritērijs, arī to nevar izpildīt tāda tirgus, kurā nepastāv konkurence, ietvaros. Gadījumā, kad nebija nekādas konkurences, apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī koncentrācija nevarēja būtiski traucēt nekādu efektīvu konkurenci.
- 119 Šo analīzi pilnībā apstiprina vispārējā judikatūra konkurences jomā. Turklāt aizliegtu vienošanos un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas jomā ir nolemts — ja valsts tiesību akti rada tādu juridisko ietvaru, kas izslēdz jebkādu konkurenci no uzņēmumu puses, tad EKL 81. un 82. pants nav piemērojams (Tiesas 1975. gada 16. decembra spriedums apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie* u.c./Komisija, *Recueil*, 1663. lpp., 71. un 72. punkts, un 1997. gada 11. novembra spriedums apvienotajās lietās C-359/95 P un C-379/95 P Komisija un Francija/*Ladbroke Racing*, *Recueil*,

I-6265. lpp., 33. punkts; Pirmās instances tiesas 2003. gada 30. septembra spriedums apvienotajās lietās T-191/98, no T-212/98 līdz T-214/98 *Atlantic Container Line* u. c./Komisija, *Recueil*, II-3275. lpp., 1130. punkts). Pirmās instances tiesa valsts atbalsta jomā tāpat ir atzinusi, ka "tāda valsts atbalsta sistēma, kas izveidota konkurencei sākotnēji slēgtā tirgū, šī tirgus liberalizācijas laikā ir uzskatāma par jau pastāvoša atbalsta sistēmu, ciktāl tās izveides brīdī tā neietilpa Līguma 92. panta 1. punkta piemērošanas jomā, kas ir piemērojams tikai konkurencei atvērtām nozarēm, ņemot vērā šajā noteikumā paredzētos nosacījumus saistībā ar tirdzniecības dalībvalstu starpā ietekmēšanu un konkurences deformēšanu" (Pirmās instances tiesas 2000. gada 15. jūnija spriedums apvienotajās lietās T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, no T-600/97 līdz T-607/97, T-1/98, no T-3/98 līdz T-6/98 un T-23/98 *Alzetta* u.c./Komisija, *Recueil*, II-2319. lpp., 143. punkts, kas netieši, izskatot apelācijas sūdzību, apstiprināts ar Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-298/00 P *Itālija/Komisija*, *Recueil*, I-4087. lpp., 66.–68. punkts).

- 120 Ir jāatzīmē, ka šī situācija ietekmē tikai Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktā paredzēto nosacījumu izpildi un nevis šī panta piemērošanu vai visas minētās regulas piemērojamību koncentrācijai. Tiklīdz koncentrācija ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, saskaņā ar tās 1. pantu uz koncentrāciju attiecas šī regula, bet to nevar aizliegt, pamatojoties uz to, ka tā [regula] ietekmē tādus tirgus, kuros nepastāv konkurence.
- 121 Šajā sakarā ir jāatzīst, ka, pēc Komisijas domām, tā ir ievērojusi atkāpi, apstrīdētajā lēmumā konkurences analīzi ielānojot datumā, kad gāzes tirgiem bija jābūt atvērtiem konkurencei, vai nu saskaņā ar Portugāles iestāžu noteikto plānu, vai saskaņā ar laika ziņā vēlāko, bet saistošo atkāpē paredzēto plānu. Tādējādi Komisija daļēji apstiprina iepriekš veikto analīzi par to, ka nav iespējams izpildīt Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta kritērijus attiecībā uz tādiem tirgiem, kas nav atvērti konkurencei.
- 122 Komisijas arguments ir jānoraida. Tas, ka konkurences analīze ir atlikta uz vēlāku laiku, nekā atkāpes spēkā esamības izbeigšanās termiņš, nenozīmē, ka šī atkāpe ir

ņemta vērā. Aizliedzot monopoluzņēmumam gāzes tirgū nekavējoties slēgt ekonomiska rakstura darījumus, kuru rezultātā tiktu izmainīts tā konkurences stāvoklis, lai gan Portugāles Republikai piešķirtā atkāpe atbrīvo to no vispārējiem konkurences noteikumiem, Komisija nav ņēmusi vērā šīs dalībvalsts iespēju atkāpes spēkā esamības laikā brīvi strukturēt savu gāzes tirgu. Citiem vārdiem sakot, Komisija ir aizliegusi dalībniekiem gūt labumu no koncentrācijas ietekmes gāzes tirgos tādā laikposmā, kurā koncentrāciju, piemērojot Regulu Nr. 4064/89 un Otro gāzes direktīvu, nevarēja aizliegt.

123 Turklāt, novērtējot tikai nākotnē paredzamo koncentrācijas ietekmi uz gāzes tirgiem datumā, kurā tie varēs atbilst Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta nosacījumiem, tas ir — kad šie tirgi tiks atvērti konkurencei, Komisija apzināti nav ņēmusi vērā koncentrācijas tūlītējo ietekmi uz šiem tirgiem.

124 Gadījumos, kad Komisija Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta piemērošanas ietvaros pārbauda koncentrācijas darījuma izveidošanos, tai ir jānoskaidro, vai tāda dominējoša stāvokļa radišana vai nostiprināšana, kas var būtiski un ilgtermiņā traucēt attiecīgajā tirgū vai tirgos pastāvošo efektīvo konkurenci, ir tiešas vai netiešas koncentrācijas sekas. Gadījumā, ja pastāvošā konkurence netiek izmainīta, koncentrācija ir jāatļauj *a priori* (Pirmās instances tiesas 2002. gada 6. jūnija spriedums lietā T-342/99 *Airtours/Komisija*, *Recueil*, II-2585. lpp., 58. punkts un minētā judikatūra). Ir tiesa, ka Komisija vajadzības gadījumā var ņemt vērā koncentrācijas darījuma ietekmi uz tuvāko nākotni (Pirmās instances tiesas 2002. gada 25. oktobra spriedums lietā T-5/02 *Tetra Laval/Komisija*, *Recueil*, II-4381. lpp., 153. punkts) vai pat balstīt savu aizliegumu koncentrācijas darījuma norisei uz šādām nākotnē paredzamām sekām. Tomēr tas neļauj Komisijai atturēties veikt šāda darījuma tūlītējo segu, ja tādas pastāv, analīzi un neņemt tās vērā, visaptveroši novērtējot šo darījumu.

125 Šajā gadījumā Komisija nav pārbaudījusi laikposmu starp koncentrāciju un gāzes tirgu atvēršanu konkurencei datumu, tas ir — laikposmu no trīs līdz astoņiem gadiem pēc koncentrācijas atkarībā no tirgus. Tomēr šai grozītajai koncentrācijai būtu tūlītējas būtiskas sekas gāzes tirgos, kas galvenokārt būtu šo tirgu atvēršanas pasteidzināšana par aptuveni diviem līdz trim gadiem, salīdzinot ar atkāpē paredzēto plānu. Faktiski, lai arī tiesību aktos noteikto šo tirgu atvēršanu konkurencei Portugāles valdībai vajadzēja veikt saskaņā ar tās šajā sakarā dotajiem solījumiem, vairākas saistības nodrošināja minētās atvēršanas efektivitāti, it īpaši attiecībā uz trešo personu piekļuvi gāzes resursu kapacitātei. Minētā Komisijas neizdarība, no konkurences viedokļa, ir tālu no neitrālas, ciktāl nevar pilnībā neņemt vērā pasteidzināto pāreju no monopola situācijas uz tādu situāciju, kurā iespējama konkurentu pastāvēšana, tai skaitā ar trešo personu neierobežotu vai mazāk ierobežotu piekļuvi gāzes resursiem un to iespēju iesaistīties tirgos, kas iepriekš bija slēgti.

126 Šajā sakarā ir jānoraida Komisijas arguments par to, ka uz attiecīgajiem uzņēmumiem attiecas tikai Regula Nr. 4064/89 un tie nevar izmantot atkāpi, ko attiecīgajai dalībvalstij piešķir Otrā gāzes direktīva. Sprotams, ka šai regulai un direktīvai ir atšķirīgs juridiskais pamatojums un atšķirīga mērķauditorija. Tāpat ir jāatzīst, ka koncentrācija ir uzņēmumu lēmumu rezultāts, pat ja no lietas materiāliem izriet, ka Portugāles valsts ir šīs koncentrācijas dalībiece, jo tā to acīmredzami bija iepriekš paredzējusi, ja ne organizējusi (skat. iepriekš 11. punktu). Tomēr pretēji Komisijas pieņemumam Regulu Nr. 4064/89 un Otro gāzes direktīvu nevar analizēt atsevišķi. Kā atgādināts iepriekš, konkurences neesamība gāzes tirgos saskaņā ar Otro gāzes direktīvu piešķirto atkāpi traucē piemērot Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktu. Faktiski uzņēmumiem nevar pārnest, ka tie būtiski traucē efektīvu konkurenci, ja šī konkurence nepastāv valsts un Kopienu tiesību aktu dēļ.

127 Protams, kā to apstrīdētajā lēmumā (210.–214. apsvērums) uzsver Komisija, gadījumā, ja Komisija nevar novērtēt nākotnē paredzamo koncentrācijas ietekmi

uz tirgiem, kas pašlaik vēl nav atvērti konkurencei, tas pilnībā liedz tai novērtēt koncentrācijas ietekmi uz gāzes tirgiem. It īpaši, lai gan attiecīgajiem tirgiem jābūt atvērtiem konkurencei saskaņā ar striktu un saistošu plānu atbilstoši Otrajai gāzes direktīvai, Komisija nevar novērtēt, vai koncentrācija kavē efektīvas konkurences ieviešanu šī plāna ietvaros.

128 Ja šīs analīzes rezultāts, kā to norāda Komisija, ir tāds, ka uz uzņēmumiem pilnībā neattiecas parastie konkurenci reglamentējošie noteikumi, iekaitot Otrajā gāzes direktīvā paredzētos, tieši pirms šo pēdējo noteikumu piemērošanas šiem uzņēmumiem, šāds iznākums šajā gadījumā ir likumdevēja gribas rezultāts, kā paredzēts ar šīs direktīvas 28. panta 2. punktu piešķirtajā atkāpē.

129 Turklāt Komisija nevar arī atsaukties uz to, ka dalībnieki ir paziņojuši par koncentrāciju, lai secinātu, ka tādējādi tie ir atzinuši Regulas Nr. 4064/89 piemērojamību. No vienas puses, nav izskatāms jautājums par Regulas piemērojamību tās kopumā, bet gan par tās galvenā aizliedzošā noteikuma piemērošanu vienam no koncentrācijas dalībniekiem. No otras puses, saskaņā ar šīs regulas 1. pantu minētā paziņošana ir obligāta. Turklāt Regulas Nr. 4064/89 piemērojamība nevar būt atkarīga no koncentrācijas darījuma dalībnieku gribas.

130 Tādējādi ir jāsecina, ka, pamatojot koncentrācijas aizliegumu ar dominējošā stāvokļa nostiprināšanos, kā rezultātā būtiski tiek traucēta konkurence tādos gāzes tirgos, kas nav atvērti konkurencei saskaņā ar Otrās gāzes direktīvas 28. panta 2. punktā paredzēto atkāpi, Komisija nav ņēmusi vērā minētās atkāpes ietekmi un tādējādi — tās piemērojamību.

131 Tomēr ir jānorāda, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu tikai tādējādi, ka tā uzskatīja par izpildītiem Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumus attiecībā uz konkurenci neatvērtiem tirgiem. Savukārt tās konkurences novērtējumu, kas balstās uz Regulu Nr. 4064/89 attiecībā uz gāzes tirgu situāciju pirms koncentrācijas, kā arī novērtējumu attiecībā uz gāzes tirgu situāciju šo tirgu atvēršanai paredzētajā dienā un attiecībā uz elektrības tirgu situāciju pirms un pēc koncentrācijas šī kļūda neietekmē. Faktiski konkurences situācija, kas pastāvēja apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī vai brīdī, kad attiecīgie tirgi tika atvērti konkurencei, ir objektīva informācija, kuru neietekmē tas, ka nav piemērots kāds juridisks kritērijs.

132 Tāpat ir jāatzīmē, ka neiespējamība izpildīt Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktā paredzētos nosacījumus aprobežojas tikai ar tādu nozari, kurā konkurence nepastāv, un šis pants joprojām ir pilnībā piemērojams citām nozarēm, kuras varētu ietekmēt paziņotā koncentrācija. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Regula Nr. 4064/89 paredz vienu vai vairāku dominējošo stāvokļu analīzi koncentrācijas skartajā tirgū vai tirgos. Ir pilnīgi iespējams un tā pat bieži notiek, ka koncentrācija rada būtiskas pret konkurenci vērstas sekas tikai vienā vai vairākos attiecīgajos tirgos, šādas sekas neradot citos tirgos. Šādā gadījumā saskaņā ar Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktu koncentrācijas darījums tomēr ir jāaizliedz. Tādējādi Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta piemērošanu elektrības tirgiem neietekmē pieļautā kļūda attiecībā uz gāzes tirgiem.

133 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāatzīst, ka apstrīdētajā lēmumā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, ciktāl tajā ietverts secinājums, ka nostiprinās *GDP* jau iepriekš pastāvošais dominējošais stāvoklis gāzes piegādes tirgū elektrības ražotājiem, kā arī lieliem un maziem patērētājiem, kā rezultātā būtiski tiek traucēta efektīva konkurence.

C — Par pirmā pamata otro daļu attiecībā uz pārmērīgu plānošanu nākotnē

134 Prasītāja uzskata, ka Komisija, plānojot gāzes tirgu konkurences analīzi piecus gadus pēc koncentrācijas, ir pārkāpusi Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktu.

135 Vispirms ir jāatgādina, kā jau ir nospriests, ka apstrīdētajā lēmumā bija pieļauta kļūda tiesību piemērošanā attiecībā uz Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta piemērošanu gāzes tirgiem. Tādējādi vairs nav jāizskata šī pamata daļa attiecībā uz *GDP* dominējošā stāvokļa nostiprināšanu šajos tirgos.

136 Tomēr Komisija, veicot elektrības tirgu analīzi, balstījās uz tās veikto gāzes tirgu konkurences analīzi, un šo pieeju neietekmēja iepriekš konstatētā kļūda tiesību piemērošanā. Atbildot uz jautājumu par to, kāda ir mijiedarbība starp apstrīdētajā lēmumā minētajiem gāzes un elektrības tirgiem, prasītāja norādīja uz vairākiem apsvērumiem, kas visi attiecas uz gāzes piegādi *CCGT* vai nu tieši (336., 340., 365. un 506. apsvērums), vai nu netieši koncentrācijas nehorizontālās ietekmes ietvaros, proti — iespēju, ka apvienojies uzņēmums izmantos savu jauno ietekmīgo stāvokli gāzes [tirgū], lai kaitētu konkurentiem — elektrības ražotājiem (367.–429. apsvērumi).

137 Tādējādi šī pirmā pamata daļa nav jāizskata attiecībā uz Komisijas veikto konkurences novērtējumu, kas saistīts ar citiem tirgiem, nevis gāzes piegādes tirgu *CCGT*, tas ir — gāzes piegādes tirgu *LDC*, kā arī lieliem un maziem patērētājiem.

- 138 Gāzes piegādes tirgus *CCGT* saskaņā ar Portugāles Ministru padomes Lēmumiem Nr. 63/2003 un Nr. 68/2003 bija jāatver konkurencei 2004. gadā, bet atvēršana tika atlikta uz 2005. gadu (203. un 505. apsvērums). Prasītāja neapstrīdēja šo datumu. Jebkurā gadījumā, ņemot vērā šī tirgus lielumu un raksturu, kas šobrīd veido gandrīz pusi no kopējā patēriņa Portugālē un kas ir rūpniecisks tirgus, tas būtu viens no pirmajiem tirgiem, uz kuru saskaņā ar atkāpi tiktu attiecināts pienākums atvērt tirgu konkurencei 2007. gadā, tas ir — vēlākais trīs gadus pēc koncentrācijas.
- 139 Taču prasītāja pārmet Komisijai tikai to, ka tā ir pārsniegusi parasto maksimālo pārbaudes laikposmu, kas ir no trim līdz pieciem gadiem pēc koncentrācijas.
- 140 Līdz ar to nav jāizskata arī šī pirmā pamata daļa attiecībā uz gāzes piegādes tirgu *CCGT*.
- 141 Ņemot vērā iepriekš minēto, nav jāizskata šī pirmā pamata daļa.

IV — *Par ceturto pamatu — kļūdām vērtējumā attiecībā uz saistībām*

A — *Sākotnējie apsvērumi*

- 142 Vispirms ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktā paredzētos nosacījumus nevarēja izpildīt attiecībā uz gāzes tirgiem. Tādējādi nav jāizskata

ceturrtā pamata otrā daļa par iespējamām kļūdām vērtējumā attiecībā uz saistību nepietiekamību gāzes nozarē identificēto konkurences problēmu kontekstā.

- ¹⁴³ Komisija uzskata — ja 2004. gada 26. novembra saistības neatrisina kaut vai vienu no apstrīdētajā lēmumā konstatētajām konkurences problēmām, ar to pietiek, lai apstrīdētais lēmums paliktu spēkā.
- ¹⁴⁴ No iedibinātās judikatūras izriet, ka, ciktāl konkrēti kāda lēmuma motīvi paši par sevi ir atzīstami par šī lēmuma pietiekamu juridisko pamatojumu, jebkādas kļūdas citā lēmuma pamatojumā nekādā gadījumā neietekmē tā rezolutīvo daļu (pēc analogijas skat. Tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-302/99 P un C-308/99 P Komisija un Francija/*TF1, Recueil*, I-5603. lpp., 26.–29. punkts; Pirmās instances tiesas 2004. gada 8. jūlija spriedums lietā T-50/00 *Dalmine/* Komisija, Krājums, II-2395. lpp., 134. un 146. punkts, patlaban tiek izskatīts apelācijas kārtībā).
- ¹⁴⁵ [Uzņēmumu] koncentrācijas gadījumā Komisijai tā ir jāaizliedz, ja ir īstenojušies Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktā paredzētie kritēriji, kaut vai tikai attiecībā uz vienu no konkrētajiem tirgiem.
- ¹⁴⁶ Tādējādi saskaņā ar iedibināto judikatūru ir jāuzskata, ka koncentrācijas jomā [pieņemtu] lēmumu, ar kuru atzīta koncentrācijas nesaderība ar iekšējo tirgu, var atcelt tikai tad, ja ir pamats secināt, ka pamatojums, kas nav prettiesisks, it īpaši attiecībā uz vienu no konkrētajiem tirgiem, nav pietiekams, lai pamatotu tā rezolutīvo daļu (Pirmās instances tiesas 2002. gada 22. oktobra spriedums lietā T-310/01 *Schneider Electric/* Komisija, *Recueil*, II-4071. lpp., 412. punkts).

- 147 Šis secinājums tomēr neizslēdz to, ka, pārbaudot konkrēto tirgu, ir jāpārbauda arī konkurences situācija citos tirgos, ja attiecīgais lēmums vai nu vispārējā veidā atsaucas uz koncentrācijas sekām uz dažādiem attiecīgajiem tirgiem, vai arī uz noteiktu koncentrācijas konkurences seku savstarpējo pastiprināšanos minētajos dažādajos tirgos.
- 148 Šajā gadījumā Komisija apstrīdētajā lēmumā katras attiecīgā tirgus analīzes nobeigumā, neatsaucoties uz citiem tirgiem, ietvēra apsvērumu par to, ka koncentrācija nostiprinātu attiecīgo dominējošo stāvokli šajā tirgū. Tomēr, tā kā Komisija konkurences problēmu vienā vai otrā elektrības tirgū konstatēšanas nolūkos balstījās uz konkurences situāciju dažādos elektrības tirgos un uz konkurences situāciju dažādos gāzes tirgos, tiktāl, ciktāl vajadzīgs, ir jāpārbauda visu šo konkurences apsvērumu saistībā ar attiecīgajiem tirgiem pamatotība. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka saskaņā ar iepriekš minēto 131. punktu konkurences situācijas novērtējumu gāzes tirgos pašu par sevi neietekmē tas, ka attiecībā uz šiem tirgiem nav iespējams izpildīt Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktā paredzētos kritērijus.
- 149 It īpaši Komisijas prasība noraidīt šo pamatu tikai saistībā ar to, ka prasītāja nav nopietni apstrīdējusi *EDP* dominējošā stāvokļa nostiprināšanos elektrības tirgos attiecībā uz līdzstrāvu vai papildpakalpojumiem un mazumtirdzniecības tirgiem ir jānoraida, jo apstrīdētā lēmuma pamatojums attiecībā uz šiem tirgiem kaut vai daļēji patiešām balstās — kā to norāda prasītāja — uz konkurences apsvērumiem par elektrības vairumtirdzniecības tirgu, un ar šo tirgu saistītā novērtējuma atzīšanas par spēkā neesošu rezultātā būtu jāatzīst arī par spēkā neesošu ar attiecīgajiem tirgiem saistītais novērtējums.
- 150 Tāpat ir jānoraida Komisijas arguments par to, ka prasītāja ir atzinusi, ka 2004. gada 28. oktobra un 17. novembra saistības nebija pietiekamas, lai atrisinātu Komisijas konstatētās konkurences problēmas. Lai gan prasītāja savā prasības pieteikumā sakarā ar šo pamatu ir atzinusi, ka paziņotā koncentrācija nostiprinātu *GDP*

dominējošo stāvokli, un savā tiesas sēdei domātajā atbildē — ka paziņotā koncentrācija nostiprinātu *EDP* dominējošo stāvokli, prasītāja tomēr nav atzinusi, ka 2004. gada 28. oktobrī, 17. novembrī vai 26. novembrī piedāvātās saistības bija nepietiekamas konstatēto konkurences problēmu atrisināšanai.

151 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Kopienų tiesai, pārbaudot ekonomiski sarežģītu novērtējumu, ko Komisija veikusi tai Regulā Nr. 4064/89 piešķirtās rīcības brīvības ietvaros, ir jāaprobežojas ar procedūru un pamatojuma sniegšanas normu ievērošanas, faktu materiālās precizitātes ievērošanas, kā arī acīmredzamas kļūdas vērtējumā neesamības un pilnvaru nepareizas izmantošanas pārbaudi (skat. iepriekš 63. punktā minēto spriedumu *Petrolessence* un *SG2R/Komisija*, 101. punkts, kā arī minētā judikatūra, un šajā sakarā iepriekš 63. punktā minēto spriedumu *Komisija/Tetra Laval*, 38. punkts).

152 Šajā sakarā, uzsverot to, ka prasītāja nekad nav tieši norādījusi uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā, Komisija netieši apgalvo, ka tā rezultātā šim pamatam nav nozīmes. Šāds arguments ir noraidāms. Tā kā prasītāja norāda uz kļūdu analizē un tā kā saskaņā ar judikatūru šādai kļūdai jābūt acīmredzamai, nebūtu saprātīgi šādas formālas neprecizitātes dēļ noraidīt būtisku šīs prasības pamatu, un tādēļ ir jāatzīst, ka prasītājas mērķis bija norādīt uz acīmredzamām kļūdām vērtējumā. Tas tomēr nenovērš to, ka, lai varētu atcelt apstrīdēto lēmumu, kļūdām, uz kurām norāda prasītāja, ir jābūt acīmredzamām.

153 Visbeidzot, prasītāja savā prasības pieteikumā vairākkārt atsaucas uz ekonomiska rakstura ziņojumu, ko pēc tās lūguma izstrādājis *Lexecon* (turpmāk tekstā — “*Lexecon* ziņojums”), ar nosaukumu “*EDP-Eni/GDP*: argumenta par labu grozītās koncentrācijas aizliegumam ekonomisks novērtējums”, kas datēts ar 2005. gada februāri.

154 Šajā sakarā ir jāpiekrīt Komisijas kritikai par to, ka atsevišķas vispārējas norādes uz *Lexecon* ziņojumu ir jāatzīst par nepieņemamām.

- 155 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesiskās drošības un pareizas tiesvedības nodrošināšanai, lai prasība būtu pieņemama, būtiskākajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, uz kuriem balstās prasība, kaut vai kopsavilkuma veidā, bet konsekventi un saprotami ir jāizriet no paša prasības pieteikuma teksta (šajā sakarā skat. Tiesas 1961. gada 15. decembra spriedumu apvienotajās lietās 19/60, 21/60, 2/61 un 3/61 *Société Fives Lille Cail u.c./Augstā iestāde, Recueil*, 561., 588. lpp., un Pirmās instances tiesas 2004. gada 16. marta spriedumu lietā T-157/01 *Danske Busvognmaend/Komisija, Recueil*, II-917. lpp., 45. punkts). Šajā sakarā — lai gan prasības pieteikuma pamatdaļas attiecībā uz īpašiem jautājumiem var pamatot un papildināt, atsaucoties uz noteiktām rindkopām tam pievienotajos materiālos, vispārēja norāde uz citiem dokumentiem nevar kompensēt būtisku juridisku argumentu neesamību, kuriem saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem jābūt ietvertiem prasības pieteikumā (Pirmās instances tiesas 1999. gada 21. maija rīkojums lietā T-154/98 *Asia Motor France u.c./Komisija, Recueil*, II-1703. lpp., 49. punkts, un šajā sakarā — Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri u.c./Komisija, Krājums*, I-5425. lpp., 94.–101. punkts).
- 156 Tādējādi tiktāl, ciktāl prasītāja konkrēti nenorāda uz attiecīgu *Lexecon* ziņojuma punktu, it īpaši, ja atsauce ir uz šī ziņojuma vispārējo secinājumu vai ja prasītāja atsauces uz tādu rindkopu, kuras pamatdaļa nav iekļauta prasības pieteikumā, norādes uz šo ziņojumu ir jāatzīst par nepieņemamām.
- 157 To īsuma dēļ, kā arī saistībā ar grūtībām, ko rada norādes uz *Lexecon* ziņojumu, ceturtā pamata ietvaros izklāstītie prasītājas argumenti attiecībā uz Komisijas pieļautajām kļūdām ekonomiska rakstura novērtējumā ir atspoguļoti gandrīz pilnā apjomā.
- 158 Visbeidzot, Komisija attiecībā uz *Lexecon* ziņojumu vispārējā veidā nevar atsaukties uz judikatūru, saskaņā ar kuru apstrīdētā akta tiesiskums ir jāizvērtē, ņemot vērā tiesiskos un faktiskos apstākļus, kas pastāvēja akta pieņemšanas brīdī (iepriekš 45. punktā minētais spriedums *Kaysersberg/Komisija*, 140. punkts). Faktiski argumentu izstrāde pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, lai nodrošinātu to, ka

Pirmās instances tiesa minētajā lēmumā konstatē kļūdas ekonomiska rakstura novērtējumā, izriet no tiesību uz aizstāvību realizēšanas un nav uzskatāma par mēģinājumu minētā lēmuma pieņemšanas nolūkā izmainīt Komisijai iepriekš iesniegto juridisko un faktisko kontekstu. Tomēr Komisija savai aizstāvībai attiecībā uz konkrētajiem punktiem ir tiesīga atsaukties uz to, ka šajā ziņojumā nav ņemti vērā dalībnieku tieši paustie paziņojumi vai bezdarbība administratīvā procesa laikā.

B — *Par ceturtajā pamata pirmo daļu attiecībā uz 2004. gada 26. novembra saistību nemšanu vērā*

- 159 Lai pārbaudītu Komisijas veikto grozītās koncentrācijas novērtējuma tiesiskumu, prasītāja šo koncentrāciju apraksta tādu, kā to groza 2004. gada 26. novembra saistības, un uzskata, ka šīs saistības tika iesniegtas savlaicīgi, lai tās varētu ņemt vērā, pieņemot galīgo lēmumu. Komisija apstrīd, ka šīs saistības tika iesniegtas paredzētajā laikā, un uzskata, ka tās, nepastāvot nepieciešamībai veikt papildu izmeklēšanu, acīmredzami neatrisina visas konstatētās konkurences problēmas. Šo iemeslu dēļ šis pamats, pēc Komisijas domām, ir noraidāms.
- 160 Vispirms ir jānorāda, ka saistības, kas daļēji tika iesniegtas 2004. gada 26. novembrī, tika iesniegtas pēc noteiktā termiņa — 2004. gada 17. novembra.
- 161 No Regulas Nr. 4064/89 8. panta kopsakarā ar Regulas Nr. 447/98 18. pantu izriet, ka koncentrāciju reglamentējošās regulas neuzliek Komisijai nekādu pienākumu pieņemt saistības, kas iesniegtas pēc noteiktā termiņa. Šis termiņa ierobežojums ir izskaidrojams galvenokārt ar ātruma prasību, kas raksturo Regulas Nr. 4064/89 vispārējo sistēmu (iepriekš 80. punktā minētais spriedums *Endemol/Komisija*, 68. punkts).

- 162 Tomēr ar paziņojuma par aizsardzības līdzekļiem starpniecību, kuru Komisija brīvprātīgi ir apņēmusies izpildīt, Komisija ir piekritusi pārbaudīt grozītās saistības — arī tad, ja tās ir iesniegtas pēc Regulā Nr. 447/98 paredzētā termiņa, "ja, pamatojoties uz izmeklēšanas ietvaros iegūtās informācijas novērtēšanu, tai skaitā iepriekšēju konsultāciju ar tirgus dalībniekiem rezultātiem, un nenoturot citu šāda veida konsultāciju — šādas saistības, tiklīdz tās tiks īstenotas, novērsīs konstatētās konkurences problēmas, un tās paredz pietiekamu laiku, lai attiecīgi konsultētos ar dalībvalstīm" (43. punkts).
- 163 No tā izriet, ka paziņotās koncentrācijas darījuma dalībnieku saistības, kas iesniegtas pēc noteiktā termiņa, var ņemt vērā, ja ir izpildīti divi savstarpēji saistīti nosacījumi, t.i., no vienas puses — šīs saistības tieši un, nepastāvot vajadzībai veikt papildu izmeklēšanu, atrisina iepriekš konstatētās konkurences problēmas un, no otras puses — paredz pietiekamu laikposmu konsultācijām ar dalībvalstīm par šīm saistībām.
- 164 Šajā gadījumā dalībnieki attiecīgās saistības iesniedza Konsultatīvās komitejas 2004. gada 26. novembra pēcpusdienā paredzētās tikšanās rītā. Turklāt attiecībā uz saistībām gāzes nozarē — 2004. gada 26. novembra saistības bija tikai paziņojums par dalībnieku nodomu grozīt to iepriekšējās saistības (apstrīdētā lēmuma 859. apsvērums). Paziņoto saistību gāzes nozarē galīgā redakcija tika iesniegta 2004. gada 3. decembra vakarā.
- 165 Attiecībā uz 2004. gada 26. novembra saistībām elektrības nozarē Komisija apstrīdētajā lēmumā neapgalvoja, ka tās ir noraidāmas sakarā ar to, ka tai nebija pietiekama laika, lai konsultētos ar dalībvalstīm. Gluži otrādi, Komisija piekrita izskatīt šīs saistības atbilstoši paziņojuma par aizsardzības līdzekļiem 43. punkta pirmajam nosacījumam (855.–881. apsvērums). Tā kā Komisija šajā gadījumā apstrīdētajā lēmumā brīvprātīgi piekrita ņemt vērā šīs saistības, šī koncentrācija ir

jāpārbauda, ņemot vērā ar šīm saistībām veiktās izmaiņas, tomēr ievērojot īpašo raksturu, kādam tām jāpiemīt saskaņā ar minēto 43. punktu.

166 Attiecībā uz 2004. gada 26. novembra saistībām gāzes nozarē, kuru mērķis ir gan atrisināt noteiktas konkurences problēmas gāzes tirgos, gan arī noteiktas problēmas elektrības tirgos, tās bija uzskatāmas par pabeigtām un beznosacījuma tikai 2004. gada 3. decembrī. Tā rezultātā ir jāuzskata, ka derīgais šo saistību datums ir 2004. gada 3. decembris. Apstrīdētajā lēmumā Komisija kopsavilkuma veidā analizēja 2004. gada 26. novembra projektu attiecībā uz šīm saistībām, uzsverot, ka to pagaidu raksturs bija pietiekams pamats šo saistību noraidīšanai (882. apsvērum). Turklāt Komisija arī tieši norādīja uz to, ka šo saistību galīgā versija tika iesniegta novēloti, un to nevar ņemt vērā, pieņemot galīgo lēmumu (913. apsvērum). Ir jāatzīst, ka Komisijai bija tiesības noraidīt 2004. gada 3. decembra saistības, pamatojoties tikai uz to, ka tās bija iesniegtas novēloti. Faktiski, no vienas puses, šīs saistības tika iesniegtas septiņas dienas pēc konsultēšanās ar Konsultatīvo komiteju un tikai trīs darba dienas pirms galīgā lēmuma pieņemšanas. No otras puses, ar paziņojumu par aizsardzības līdzekļiem nenodrošina to, ka pēc konsultācijas ar Konsultatīvo komiteju iesniegtās saistības ir ņemamas vērā. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Komisijai, izņemot īpašus gadījumus, kas šajā lietā nav novēroti, ir pienākums sasaukt Konsultatīvās komitejas sapulci četrpadsmit dienas pirms tās norises (Regulas Nr. 4064/89 19. panta 5. punkts). Līdz ar to, tā kā šī Komiteja ir piekritusi, ka Komisija neiesniegs tai minētās saistības, ja Komisija tās uzskatīs par nepietiekamām, Komisijai nebija nekāda pienākuma un, ņemot vērā iepriekš minēto, nebija arī laika vēlreiz sasaukt šīs Komitejas sapulci.

167 Prasītājas arguments par to, ka pēdējās saistības bija tikai iepriekšējo saistību grozījums un tika intensīvi apspriestas ar Komisiju, nevar atspēkot šo secinājumu. Pat pieņemot, ka 2004. gada 3. decembra saistības ietvēra tikai nelielas izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējām saistībām, tās tik un tā netika iesniegtas laikā, lai tās varētu iesniegt Konsultatīvajai komitejai.

168 Līdz ar to šī procesa ietvaros ir jāņem vērā tikai 2004. gada 26. novembra saistības attiecībā uz elektrības nozari.

169 Attiecībā uz šo pēdējo saistību novērtējumu, ņemot vērā paziņojuma par aizsardzības līdzekļiem 43. punktā paredzēto pirmo nosacījumu, prasītāja uzsver, ka šis paziņojums nesakrīt ar tā interpretāciju apstrīdētajā lēmumā, saskaņā ar kuru šīm novēloti iesniegtajām saistībām "pilnībā un nepārprotami, t.i., tieši ir jāatrisina izmeklēšanas laikā konstatētās konkurences problēmas" (apstrīdētā lēmuma 859. apsvērums). Tomēr prasītāja tikai norāda uz šo atšķirību, neizdarot attiecīgus secinājumus, un uzskata, ka 2004. gada 26. novembra saistības pilnībā novērsa iepriekš konstatētās konkurences problēmas. Tādējādi nav jāizskata jautājums par to, vai šai terminu maiņai šajā gadījumā ir jebkāda nozīme.

170 Turklāt šajā stadijā ir jānoraida Komisijas arguments par to, ka, tā kā saistības tai tika iesniegtas novēloti un acīmredzami neatrisināja iepriekš konstatētās konkurences problēmas, prasītājas ceturtais pamats šī iemesla dēļ vien ir noraidāms. Komisijas otro pieņēmumu par šo pēdējo saistību nepietiekamību var izskatīt tikai ceturta prasības pamata pēdējā daļā.

C — Par ceturta pamata trešo daļu attiecībā uz kļūdām grozītās koncentrācijas novērtēšanā attiecībā uz elektrības nozari

171 Apstrīdētajā lēmumā Komisija konstatēja, ka EDP bija stabils vai ļoti stabils dominējošs stāvoklis četros problemātiskajos elektrības piegādes vairumtirdzniecības tirgos, līdzstrāvas un papildpakalpojumu tirgos, kā arī elektrības piegādes mazumtirdzniecībā lieliem un maziem patērētājiem tirgos.

172 Pirmkārt, saskaņā ar apstrīdēto lēmumu *EDP* ir dominējošs stāvoklis elektrības vairumtirdzniecības tirgū sakarā ar tā stāvokli piedāvājuma pusē [ar 70 % no kopējās ražošanas jaudas; pārējā daļa pieder *Turbogás* (8,6 %), kurā *EDP* ir mazākumdaļbnieks ar 20 %, *Tejo Energia* (5,1 %), kurā *EDP* ir mazākumdaļbnieks ar 10 %, un citiem nenozīmīgiem ražotājiem, kas darbojas saskaņā ar īpašu režīmu, kurš it īpaši ir paredzēts atjaunojamai enerģijai; 283.–289. apsvērums] un sakarā ar tā stāvokli pieprasījuma pusē (90–100 % no kopējā patēriņa valstī; 299.–301. un 433.–443. apsvērums), sakarā ar “*CMEC*” sistēmu, kuras mērķis ir kompensēt garantēto iepirkšanas līgumu izzušanu, kas tika slēgti neliberalizētajā sistēmā (294.–298. apsvērums), sakarā ar tā elektrības ražošanas resursu daudzumu un dažādību (292. un 293. apsvērums), sakarā ar tā ražošanas kapacitāti nākotnē [trīs *CCGT* (*TER*) vienības; 302.–304. apsvērums], sakarā ar to, ka 2007. gadā paredzētā jauno neatkarīgo *CCGT* būvniecība ir apšaubāma un jebkurā gadījumā nenotiks ātrāk par trim gadiem pēc koncentrācijas (305.–331. apsvērums), un, visbeidzot, sakarā ar starpsavienojumu starp Spānijas un Portugāles tīkliem nepietiekamību, lai nodrošinātu pietiekamu elektrības importu (332.–334. apsvērums). Otrkārt, *EDP* ir dominējošs stāvoklis jaunajā līdzstrāvas un palīgpakalpojumu tirgū vai tirgos, kur pakalpojumus var nodrošināt tikai Portugāles elektrības ražotājs. *EDP* ir vienīgais ražotājs, kas var nodrošināt šos pakalpojumus (430.–432. apsvērums). Treškārt, *EDP* ir dominējošs stāvoklis lielo patērētāju mazumtirdzniecības tirgū, kas tika atvērts konkurencei 2003. gadā; tā tirgus daļa ir no 90 līdz 100 %, un mazo patērētāju mazumtirdzniecības tirgū. Šie dominējošie stāvokļi izriet arī no tā, ka *EDP* ir tikai divi nelieli konkurenti, kam jācieš kaitējums, kas ietekmē to vajadzību pēc importa no Spānijas apmierināšanu saistībā ar to, ka *EDP* paliks piegādātājs reglamentētajā publiskajā sistēmā, jo 70 līdz 80 % patērētāju, kas pāriet no publiskās sistēmas uz liberalizēto sistēmu, paliek *EDP* patērētāji saistībā ar to, ka saskaņā ar koncesiju tās rīcībā atrodas otrās nozīmes elektriskais tīkls (zemsprieguma tīkls) un saistībā ar to, ka, esot bijušajam monopolistam, tās rīcībā ir visa informācija attiecībā uz patērētāju patēriņa profilu (433.–443. apsvērums).

173 Apstrīdētajā lēmumā Komisija uzskatīja, ka koncentrācija nostiprinātu *EDP* dominējošo stāvokli, kā rezultātā būtiski tiktu traucēta efektīva konkurence, saistībā ar, no vienas puses, horizontālu ietekmi uz četriem elektrības tirgiem, jo *GDP* pārstāvētu eksistēt kā visiespējamākais potenciālais nozīmīgais konkurents (335.–364. apsvērums; it īpaši skat. 363. apsvērumu; 431. un 450.–473. apsvērums), un, no otras puses, nehorizontālo ietekmi uz elektrības vairumtirdzniecības tirgiem, kas ir privilēģēta un priekšrocības piešķiroša piekļuve Portugālē pieejamiem gāzes

resursiem, kā arī iespēja un vēlme paaugstināt tā konkurentu ražošanas izmaksas (365.–428. apsvērums).

- 174 Vispirms ir jāatzīmē, ka prasītāja nav apstrīdējusi elektrības tirgu definīciju (skat. iepriekš 24. punktu). Savā tiesas sēdei domātajā rakstveida atbildē prasītāja tāpat atzina šajos tirgos identificēto problēmu pastāvēšanu, kaut arī prasītāja noliedz to intensitāti.
- 175 Prasītāja izvirza divas iebildes, lai apstrīdētu gan horizontālās, gan nehorizontālās ietekmes esamību elektrības tirgos saistību kontekstā. Prasītāja turklāt šo divu iebilžu ietvaros netieši norāda, ka grozītajai koncentrācijai būs pozitīva ietekme uz Portugāles elektrības tirgiem. Šajā sakarā prasītāja gandrīz nepārprotami dod priekšroku elektrības vairumtirdzniecības tirgus pārbaudei.
- 176 Minētie argumenti vispirms ir jāizskata, ņemot vērā koncentrācijas horizontālo ietekmi uz elektrības tirgiem.
- 177 Saskaņā ar apstrīdēto lēmumu vienīgā koncentrācijas horizontālā ietekme uz visiem elektrības tirgiem ir tā, ka *GDP* izzudīs kā iespējamākais *EDP* potenciālais nozīmīgais konkurents. Attiecībā uz, pirmkārt, elektrības vairumtirdzniecības tirgu — Komisija ir norādījusi uz vairākiem vispārējiem faktoriem, ar ko pierāda, ka gāzes piegādātājam ir ekonomiski izdevīgi un interesanti iesaistīties elektrības vairumtirdzniecības tirgū (335.–344. apsvērums). Šo vispārējo vēlmi apliecina tirgus tests un citu dalībvalstu piemērs, kurās šo tirgu liberalizācija noveda pie šāda rezultāta, it īpaši Spānijā un Apvienotajā Karalistē. Turklāt Komisija procesa laikā Pirmās instances tiesā sniedza pamatojumu, kas apstrīdētajā lēmumā konfidencialitātes iemeslu dēļ nav atklāts un ar ko pierāda *GDP* individuālo interesi iesaistīties

elektrības ražošanas tirgū (345.–361. apsvērum). Otrkārt, attiecībā uz jauno līdzstrāvas un papildpakalpojumu tirgu vai tirgiem — Komisija uzskata, ka *GDP* kā potenciālā ienācēja pazušana no vairumtirdzniecības tirgus attiecīgajos tirgos būtu par iemeslu arī potenciāli nozīmīga ienācēja pazušana no attiecīgajiem tirgiem, turpretī *GDP* ienākšana vairumtirdzniecības tirgū vājinātu *EDP* stāvokli šajos tirgos (430.–432. apsvērum). Treškārt, attiecībā uz elektrības mazumtirdzniecības tirgiem — Komisija uzskata, ka *GDP* bija nozīmīgs potenciālais konkurents, pateicoties tā jau pastāvošajai komerciālai klātbūtnei, tā valsts preču zīmes atpazīstamībai un tā spējai nodrošināt divējādas piegādes (elektrība un gāze). Komisija šajā sakarā lielā mērā ir pamatojusies uz tirgus analīzes testu un piemēriem, kas izriet no citu dalībvalstu situācijām (449.–473. apsvērum).

178 Prasītāja atzīst, ka paziņotā koncentrācija nostiprinātu *EDP* dominējošo stāvokli attiecīgajos tirgos, kā rezultātā būtiski tiktu traucēta efektīva konkurence. Prasītāja tomēr norāda, ka, pirmkārt, ir visai apšaubāmi, ka gadījumā, ja koncentrācija nebūtu notikusi, *GDP* būtu nopietna vēlme iesaistīties elektrības vairumtirdzniecības tirgū. Otrkārt, prasītāja uzskata, ka labvēlīgā ietekme uz konkurences struktūru, kas visdrīzāk izrietēja no piedāvātajām saistībām, kompensēja visu to konkurences zudumu, kas radās saistībā ar *GDP*.

179 Ir jāatzīmē, ka, lai gan vairākās apstrīdētā lēmuma vietās Komisija atsauca uz “*GDP*” kā iespējamākā nozīmīgā potenciālā konkurenta elektrības tirgos izzušanu, no lēmuma tā kopumā un it īpaši no nodaļas attiecībā uz *GDP* konkrēto interesi iesaistīties elektrības vairumtirdzniecības tirgū (345.–364. apsvērum) izriet, ka Komisija uzskatīja, ka šāda iesaistīšanās tiktu veikta, “izmantojot *Galp* grupu” kā vienotu ekonomisko vienību, kas ietver *GDP* un citas *Galp* meitas sabiedrības, lai gan Komisija neuzskatīja par vajadzīgu precīzi atšķirt, kādas funkcijas veic katra *Galp* grupas meitas sabiedrība. Turpmākajā izvērtējumā Tiesa, tikai, ciktāl nepieciešams, tieši atsauksies uz *GALP* vai uz *GALP* grupu, ieskaitot *GDP* (“*GALP/GDP*”).

1. Par *GDP* kā potenciāla nozīmīga konkurenta izzušanu

180 Attiecībā uz *GDP* vēlmi ienākt elektrības vairumtirdzniecības tirgū — prasītāja kritizē citu dalībvalstu piemēru atbilstību: *GDP* faktiskās piedalīšanās divās kopražošanas centrālēs nozīmi (saīsinātais prasības pieteikums, 119. punkts, 105. piezīme), pastāvošo strukturālo saišu starp *EDP* un *GDP* neņemšanu vērā un *GDP* neieinteresētību konkurēt ar *EDP* (saīsinātais prasības pieteikums, 127. punkts). Attiecībā uz *GDP* pamudināšanu ienākt līdzstrāvas un elektrības mazumtirdzniecības tirgos — prasītāja aprobežojas ar apgalvojumu, ka šie tirgi gūst labumu no konkurences noteikumu uzlabošanās elektrības vairumtirdzniecības tirgos (saīsinātais prasības pieteikums, 129. punkts).

181 Saīsinātajā prasības pieteikumā ar mērķi paātrināt procedūru, kas šajā sakarā pēc sava satura ir identiska ar sākotnējo prasības pieteikumu, prasītāja zemsvītras piezīmēs norāda uz vairākām *Lexecon* ziņojuma daļām, ar nosaukumu "Izredzes ieraudzīt spēcīgas konkurences īstenošanos elektroenerģijas tirgū *GDP* sakarā ir pārspilēta" un "Vēlmju formālais modelis investīcijām elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgū Portugālē". Sekojoši Komisija faktisko apgalvojumu *Lexecon* ziņojumā atspēkošanai aprobežojas, norādot uz sava galvenā ekonomista ziņojumu.

182 Ir jāatgādina, ka vispārēja atsaukšanās uz lietas dalībnieku rakstisko apsvērumu pielikumiem ir jāuzskata par nepieņemamu tiktāl, ciktāl ar to neatbalsta argumentus, kas jau ir lietas dalībnieku rakstiskajos pamata apsvērumos (skat. iepriekš 155. punktā minēto judikatūru). Pirmkārt, prasītājas ziņā ir savā prasības pieteikumā norādīt argumentus, ar ko pierāda, ka Komisija ir pieļāvusi acimredzamu kļūdu novērtējumā. Tomēr vienīgie argumenti, pamatojot apgalvojumu, saskaņā ar kuru *GDP* ienākšana tirgū rada šaubas, gan prasības, gan arī saīsinātajā prasības pieteikumā ir iepriekš 180. punktā minētie. Savukārt *Lexecon* ziņojumā ir vairāki citi argumenti, ar kuriem cenšas parādīt *GDP* motivācijas trūkumu ienākt

elektroenerģijas tirgos, kas prasības pieteikumā nav atrodami. Atsaukšanās uz *Lexecon* ziņojumu ir tādējādi pieņemama tikai attiecībā uz prasības pieteikumā esošajiem argumentiem, un citi argumenti ir jāatstāj bez ievērības.

183 Atkārtoti ir jāatzīmē, ka fakts, ka šī prasība ir jāizskata paātrināti, drīzāk pastiprina iepriekš 155. punktā minētās judikatūras piemērotību, nekā to mazina. Faktiski paātrinātā procesā, kurā rakstiskos apsvērumus otrreiz neiesniedz, pieņem, ka prasītāja argumenti jau no paša sākuma ir skaidri un galīgi nostiprināti prasības pieteikumā vai, ja vajadzīgs, tās saīsinātajā versijā. Turklāt no nepieciešamā lietas dalībnieku rakstisko apsvērumu apjoma ierobežošanas saskaņā ar Pirmās instances tiesas praktiskajām norādēm lietas dalībniekiem (VI punkts, 2. un 3. apakšpunkts) un tātad netiešas iesniegto argumentu skaita un sarežģītības ierobežošanas nevar izvairīties, sistemātiski atsaucoties uz apjomīgiem un/vai sarežģītiem ziņojumiem.

184 Attiecībā, pirmkārt, uz Spānijas un Lielbritānijas [tirgus] liberalizācijas piemēriem — prasītāja apgalvo, ka Komisijai bija jāpierāda šo piemēru atbilstība Portugāles tirgum, un norāda uz pretējiem Vācijas un Francijas piemēriem.

185 Ir jānorāda, ka ar šiem piemēriem tika pausti centieni būtībā parādīt nozīmīga gāzes piegādātāja interesi veikt vertikālu integrāciju, apgādājot savas attiecīgās *CCGT*. Tomēr, pirmkārt, prasītāja nav iesniegusi nekādu pamatojumu, kāpēc šie piemēri neattiecas uz Portugāli. Tāpat tā nenorādīja nekādu precīzu pamatojumu, kāpēc pretējie piemēri no Francijas un Vācijas tirgiem attiecībā uz Portugāli būtu atbilstošāki. Turklāt — atšķirībā no prasības pieteikuma — *Lexecon* ziņojums balstās uz valstu piemēriem, lai parādītu centrālu, ko uzbūvējuši jaunienācēji elektroenerģijas vairumtirgū, trūkumus [*Lexecon* ziņojums, 3.3 (b)]. Otrkārt, šo vispārējo gāzes piegādātāju interesi apliecina atbildes uz tirgus [izpētes] testu, kas ir pamatotas ar šiem Lielbritānijas, bet vēl jo vairāk — Spānijas — piemēriem.

186 Otrkārt, un pēc būtības Komisija apstrīdētajā lēmumā, balstoties uz tirgus [izpētes] testu, atspoguļoja gāzes piegādātāja ekonomiskās priekšrocības veikt vertikālu integrāciju elektroenerģijas ražošanā tādēļ, ka jaunuzbūvētās centrālās elektrocentrālās galvenokārt tiek darbinātas ar gāzi, ka šāds piegādātājs varētu gūt labumu arī no savām ekonomiskajām priekšrocībām piekļuvē gāzei, ka vēsturiskie operatori attiecībā uz gāzi meklētu jaunus tirgus, lai kompensētu savas tirgus daļas samazināšanos gāzes nozarē pēc tā liberalizācijas, un visbeidzot, ka šāda integrācija varētu tikt veikta, ienākot šādam piegādātājam elektroenerģijas mazumtirgos. Tomēr prasītāja nenorāda nevienu kļūdu *a fortiori manifeste* attiecībā uz šiem papildu pamudinājuma faktoriem.

187 Otrkārt, attiecībā uz *GDP* interesi par ienākšanu elektroenerģijas tirgū — Komisija apstrīdētajā lēmumā izteicās, ka *Galp*, kam pieder viss *GDP* kapitāls, ir ienākusi elektroenerģijas ražošanas tirgū kopš 2000. gada ar meitas sabiedrību *Galp Power*, piedaloties divos kopražošanas elektroenerģijas centrāļu projektos, 44 MW jaudas un 30 MW jaudas (apstrīdētā lēmuma 347. apsvēruma, zemsvītras piezīme Nr. 236). Kā to uzsver Komisija, šī dalība atspoguļo *Galp* ieinteresētību elektrības ražošanā pirms koncentrācijas. Ar prasītājas prasības pieteikumā izklāstīto apstākli — saskaņā ar kuru *Galp* piedalās šajos divos projektos, nevis konkurējot, bet gan sadarbojoties ar *EDP* — nevar tikt apšaubīta *Galp* izrādītā ieinteresētība elektrības ražošanā, kas pausta ar šo dalību. Turklāt Komisija atsaucās uz *Galp* prezidenta paziņojumu, kas bija atspoguļots *AFX News* preses rakstā, saskaņā ar kuru viņa sabiedrība vēlējas ienākt elektrības tirgos, it īpaši ražošanas tirgos; paziņojumu, ko tās akcionāri, ieskaitot *EDP*, uzskatīja par pieņemamu. Šis raksts apstiprina Komisijas apstrīdētajā lēmumā šajā sakarā teikto. Visbeidzot, šis apstāklis vairs nav nozīmīgs attiecībā uz pārējiem turpmāk izvērtētajiem projektiem.

188 No apstrīdētā lēmuma tā galīgajā redakcijā izriet, ka [...] *Galp/GDP* elektroenerģijas ražošanas plāni pārsniedz tās vienkāršo dalību divās 44 un 30 MW kopražošanas centrālēs. *Galp* caur savu filiāli *Galp Power* 2002. gadā ir oficiāli lūgusi administratīvo atļauju būvēt divas *CCGT*, katru ar 400 MW jaudu, Sinē [*Sinès*]. Šī

elektroenerģijas centrāļu, kas tiek darbinātas ar gāzi, projekta īstenošana ir daudz vērienīgāka nekā vienkārša daļība divās kopražošanas centrālēs un parāda būtisku interesi ar spēku ielauzties elektroenerģijas ražošanas tirgū. Turklāt, kā norādīts apstrīdētajā lēmumā, iespējamības pētījums par *CCGT* būvniecību *Galp* grupas iekšienē detalizēti analizēja *GDP* iespēju būt aktīvai elektroenerģijas vairumtirgū un/vai vadīt daļu no centrāles. Arī Komisija uzskatīja, ka, ja šim projektam nebūtu izstrādāts iespējamības pētījums, tas būtu bijis iemesls, lai Portugāles valdība paziņotu par koncentrāciju. Tomēr šī projekta īstenošana bija *GDP* pirmie soļi elektroenerģijas vairumtirgū. Šajā sakarā ir jānorāda, ka atbilstoši tiesas sēdei kopš tā laika bija skaidrs, ka *Galp Power* bija ieguvusi administratīvo atļauju 500 MW jaudas *CCGT* būvniecībai. Visbeidzot konfidencialitāte, ko *Eni* lūdza *EDP* attiecībā uz lēmuma, kurā aprakstīti šie projekti, cirkulēšanu, konfidencialitāte, kas tika atcelta šajā tiesvedībā, norāda, ka šis projekts ir veikts ārpus visa veida sadarbībai ar *EDP*. No tā izriet, ka *Galp/GDP* bija ļoti nopietni plāni ienākt elektroenerģijas ražošanas tirgū, izmantojot šobrīd visjaudīgāko centrāli — *CCGT*.

- 189 Tiesas sēdē prasītāja uzsvēra, ka šīs licences bija lūgusi *Galp Power*, kura kā tiešā *Galp* filiāle nepiedalījās koncentrācijā. Šis apstāklis īpaši neietekmē Komisijas [veikto] analīzi. Kad tika iesniegts lūgums, *Galp Power* un *GDP* piederēja pie vienas un tās pašas grupas. Līdz ar to mērķis veikt vertikālu gāzes un elektroenerģijas integrāciju, kas ir izklāstīts Komisijas apstrīdētajā lēmumā, tika nodrošināts pilnībā grupas iekšienē. Ja nebija koncentrācijas, *Galp/GDP* paturēja šīs licences un iespēju konkurēt ar *EDP*. Pieņemot, ka koncentrācija notiktu, iespējamā licenču zaudēšana nebija problēma apvienotajai vienībai, kura jau bija iesaistījies moratorijā nebūvēt *CCGT* pirms noteikta laika. Tiesas sēdē prasītāja vienlīdz norādīja, ka *Galp Power* ar savām licencēm bija potenciāla konkurente apvienotajai vienībai. Lai gan apstrīdētajā lēmumā Komisija to tieši neanalizēja, *Galp* kapacitātes un intereses saglabāšana caur *Galp Power* ienākt elektroenerģijas tirgū nebija acīmredzama kļūda novērtējumā, jo tai nebija būtisku seku uz konkurences situācijas analīzi pēc koncentrācijas. Pirmkārt, *Galp* intereses saglabāšana ienākt tirgū par spīti pamudinājuma zaudēšanai, ko radīja vertikāla integrācija, ir tikai pieņēmums. Otrkārt, pat, ja pieņemtu, ka šis pieņēmums īstenojas, *Galp Power* būtu pavisam

citāda konkurente nekā tad, kad to atbalstīja *GDPGalp* grupas iekšienē. Līdz ar to prasītāja nav pierādījusi, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā, uzskatot, ka koncentrācija radīja *GDP* kā potenciāla nozīmīga *EDP* konkurenta izzušanu caur *Galp* grupu.

190 Treškārt, attiecībā uz prasītājas argumentu, saskaņā ar kuru *GDP* ieņemtū labāku stāvokli nekā citi iespējamie *EDP* konkurenti saistībā ar tās strukturālajām saitēm ar *GDP* caur *EDP* akciju turējumu *Galp*, kam pieder viss *GDP* kapitāls, un Portugāles valsts akciju turējumu *EDP* un *GDP*, ir jānorāda, ka saskaņā ar apstrīdēto lēmumu (7. apsvērums, zemsvītras piezīme Nr. 6) Portugāles valdība tieši kontrolē 30 % un netieši — 18,3 % *Galp* kapitāla, *Eni* tajā pieder 33,34 % un *EDP* — 14 %. Ir jākonstatē, ka atbilstoši skaitļiem *EDP* nekontrolē *GDP*. Šajā sakarā Komisija pareizi atzīmē, ka *EDP* vienmēr ir apgalvojusi, ka 20 %, kas tai pieder *Turbogás*, neļauj tai to kontrolēt. Tomēr šo argumentu var tikpat labi apgriezt pretēji tādējādi, ka Komisija ir vienmēr uzskatījusi, ka, lai gan *EDP* nav izmantojusi savas balsstiesības noteiktās jomās un nominējusi neatkarīgus dalībniekus *Turbogás* Direktoru padomē, tas neliedz *EDP* saglabāt negatīvu ietekmi uz *Turbogás* rīcību. Kā uzskata Komisija, *EDP* vienmēr ir apgalvojusi, ka valsts nekontrolē *EDP*. Tomēr ir jākonstatē, ka Portugāles valdība, šķiet, ir patiesā koncentrācijas izveidotāja. Fakts, ka koncentrācija precīzi atbilst Portugāles valdības 2003. gadā pasludinātajam scenārijam (skat. iepriekš 11. punktu), gan attiecībā uz *EDP*, gan uz *GDP* šajā sakarā ir pārliecinošs.

191 Tomēr, pat pieņemot, ka *EDP* viena pati vai ar Portugāles valsts palīdzību saglabā ietekmi uz *GDP*, koncentrācija transformē šo ietekmi tūrā un vienkāršā kontrolē ar *in fine* 51 % kapitāla daļu. Tomēr, nepastāvot koncentrācijai, kā to atspoguļo apstrīdētais lēmums, *GDP* ekonomiskā ieinteresētība varētu pārliecināt tās vairākuma akcionārus, it īpaši Portugāles valsti un *Eni*, atmet *EDP* interešu aizsardzības stratēģiju, lai dotu priekšroku *GDP* interesēm.

192 Šajā sakarā Komisija pareizi atgādina, ka *Galp/GDP* bija jau pieņēmusi lēmumu būvēt divas *CCGT* un bija jau saņēmusi licenci. *Galp* prezidenta paziņojums, ka neviens akcionārs netika izteicis ne mazākās šaubas par ideju, ka *Galp* ienāk elektroenerģijas tirgos, lai gan tas noved pie tā, ka uzņēmums konkurē ar savu 14 % akcionāru, *EDP*, būtiski apstiprina apstrīdēto lēmumu šajā punktā.

193 Ceturtkārt, attiecībā uz argumentu, saskaņā ar kuru *GDP* bija ierobežota vēlme ienākt elektrības ražošanas tirgū vai atvieglot ienākšanu jaunienācējiem, lai saglabātu tās ienākumus, dodot priekšroku *EDP* kā tās vienīgajam lejupējam uzņēmumam, tas balstās uz hipotēzi, saskaņā ar kuru, palielinot konkurenci elektrības ražošanas tirgū, *GDP* zaudētu vairāk gāzes piegādes *EDP* vai citiem neatkarīgiem ražotājiem tirgū, nekā tas varētu iegūt ražošanas tirgū (tieši no *Lexecon* ziņojuma, 3.3 (d) un netieši 3.3 (c)). Šis arguments balstās uz pieņēmumu, saskaņā ar kuru *EDP* dominējošā stāvokļa mazināšanās gadījumā vai nu saistībā ar *GDP* ienākšanu, vai arī ar jaunu konkurentu ienākšanu, *EDP* "labā griba" (*willingness*) maksāt tās gāzes piegādātājiem tikpat augstu tarifu kā šobrīd samazinās.

194 Neraugoties uz faktu, ka šī argumenta premisa nav nekādi pierādīta, Komisija pamatoti atsauca uz tās galvenā ekonomista iesniegto argumentu, saskaņā ar kuru šajā premisā tiek ignorēta gāzes piegādes līgumu struktūra, it īpaši "paņem vai maksā" principu vai gāzes piegādes līgumu ilgtermiņa raksturu. Otrkārt, pat pieņemot, ka šis arguments attiecas tikai uz *EDP* īstermiņa vajadzībām un ka konkurence elektrības vairumtirdzniecības tirgū rada spiedienu attiecībā uz gāzes kā izejvielas cenu, ne prasīja, ne *Lexecon* ziņojums neizskaidro, kā un kādā apjomā starpība starp *GDP* gāzes pārdošanas cenu un *GDP* automātiskās piegādes iekšējām izmaksām būtu mazāka nekā iespējama zaudējums gāzes piegādes tirgū.

- 195 Līdz ar to prasītāja nepierāda nekādu acīmredzamu Komisijas kļūdu, Komisijai uzskatot, ka *GDP* ir spēcīga vēlme ienākt elektrības vairumtirdzniecības tirgū un ka konkurence liktu pazust potenciālam nozīmīgam *EDP* konkurentam tirgū (344.–868. apsvērums).
- 196 Visbeidzot, attiecībā uz horizontālo ietekmi uz līdzstrāvas un elektrības mazumtirdzniecības tirgiem — prasītāja aprobežojas ar uzskatu, ka konkurences apstākļu uzlabošana elektrības vairumtirdzniecības tirgū vienlīdz būtu jūtama atvasinātajos tirgos. Pirmkārt, tā kā šī premisa netika pierādīta un, otrkārt, tā kā Komisijas paustie faktori par esošās horizontālās ietekmes pastāvēšanu šajos tirgos netika apstrīdēti, ir jākonstatē, ka prasītāja nav pierādījusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā attiecībā uz šiem tirgiem. Tādējādi ir jāatzīst, ka pastāv horizontāla ietekme uz elektrības līdzstrāvas un mazumtirdzniecības tirgiem. Turklāt, pastāvot šajos tirgos šai ietekmei, ir jāpiebilst, ka *GDP* pamudinājums tajos ienākt, jo sevišķi mazumtirgū, varētu ievērojami pastiprināt tās ieinteresētību ienākt elektrības ražošanas tirgū, ciktāl šis tirgus piedāvā jaunu noieta tirgu *GDP* saražotajai elektrībai.
- 197 Tādējādi ir jākonstatē, ka prasītāja nav pierādījusi Komisijas acīmredzamu kļūdu novērtējumā attiecībā uz *GDP* centieniem ienākt visos elektrības tirgos, ieskaitot līdzstrāvas un papildpakalpojumu tirgus un elektrības mazumtirdzniecības tirgus (432., 473., 876. un 881. apsvērums), un *GDP* kā potenciāla nozīmīga *EDP* konkurenta šajos tirgos izzušanu.

2. Par konkurences kompensēšanu attiecībā uz saistībām

- 198 Ir jāatgādina, ka Komisijai ir jāaizliedz koncentrācijas darījums, ja ir ievēroti Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta kritēriji vismaz attiecībā uz vienu no šiem tirgiem (skat. iepriekš 144.–146. punktu).

- 199 Prasītāja uzskata, ka dažādo saistību kopējā ietekme uz elektrības nozari ir kas vairāk nekā iespējamās *GDP* konkurences kompensēšana. Turklāt tā apgalvo, ka saistības attiecībā uz gāzes tirgiem arī uzlabotu konkurences apstākļus elektrības vairumtirdzniecības tirgū.
- 200 Šajā sakarā ir jāpiebilst, ka, lai arī saistības vienā no attiecīgajiem tirgiem drīzāk rada konkurences kompensēšanu nekā konkurences traucējumu, ko izraisa paziņotā koncentrācija, koncentrācijas ietekme uz attiecīgo tirgu ir pozitīva. Tādējādi koncentrācija attiecībā uz šo tirgu nevar tikt aizliegta saskaņā ar Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punktu.
- 201 Savā rakstiskajā tiesas sēdei domātajā atbildē un tiesas sēdē prasītāja stingri apliecināja, ka saistībā ar pastāvošo stabilitāti starp gāzes tirgu un elektrības tirgu un dažādajiem katras nozares tirgiem — konkurences situācijas pareizai novērtēšanai ir jāņem vērā konkurences situācija citos tirgos. Komisija savukārt uzskata, ka, lai lēmums paliktu spēkā, pietiek ar to, ka attiecīgajos tirgos konstatētās konkurences problēmas, kas ir apstrīdētā lēmuma pamatā, nav novērstas ar piedāvātajām saistībām.
- 202 Vispirms ir jākonstatē, ka abas tēzes ir nesaderīgas. Prasītāja tiesas sēdē atzina, ka grozītā koncentrācija nevarētu būt globālās konkurences iznākums, kurā konkurences ieguvums vienā tirgū varētu kompensēt konkurences deficītu citā tirgū. Turklāt Komisija neuzskatīja, ka konkurences situācija vienā no attiecīgajiem tirgiem bija pilnīgi neatkarīga no situācijas pārējos tirgos.

203 Ir jāuzskata, ka, ja konkurences darījumā ir iesaistīti vairāki atšķirīgi, bet saistīti tirgi, un ja konkurences situācija vienā vai vairākos no šiem tirgiem ietekmē situāciju vienā vai vairākos citos tirgos, lai varētu veikt pareizu un skaidru novērtējumu, vai attiecīgais darījums rada vai pastiprina dominējošu stāvokli vienā no attiecīgajiem tirgiem, kā rezultātā tiek būtiski traucēta konkurence, ir jāņem vērā šie pārējie tirgi. No otras puses, nav vajadzīgs konstatēt, ka attiecīgais darījums rada šādas sekas katrā no iesaistītajiem tirgiem, lai secinātu, ka šis darījums ir jāaizliedz.

204 Šajā lietā šķiet, ka konkurences situācija katrā no elektrības tirgiem ir saistīta, pat ja tie nav atkarīgi tikai viens no otra. Tādējādi, kā Komisija to konstatē apstrīdētajā lēmumā, vēlme ienākt elektrības vairumtirdzniecības tirgū tiek pastiprināta ar ienākšanu elektrības mazumtirdzniecības tirgos (338., 342., 343. un 362. apsvērums) un *vice versa* (456. un 472. apsvērums). Tāpat Komisija uzskatīja, ka tikai Portugāles elektrības ražotāji bija spējīgi piedalīties elektrības līdzstrāvas un papildpakalpojumu tirgū (430. un 431. apsvērums).

205 Ir arī redzams, ka konkurences situācija katrā no elektrības tirgiem ir saistīta ar konkurences situāciju, kas pastāv gāzes tirgos. Tā — it īpaši konkurentu ienākšana elektrības vairumtirdzniecības tirgos ir daļēji atkarīga no iespējas neatkarīgi piegādāt gāzi saistībā ar kavēkļu iekļūšanu tirgū dēļ, ko ir izskaidrojusi Komisija, nosakot koncentrācijas nehorizontālo ietekmi (365.–428. apsvērums). Tāpat stimulē *GDP* ienākt elektrības ražošanas tirgū daļēji bija saistīts ar gāzes cenu, ko tā saņēma kā piegādātājs (340., 341. un 353. apsvērums). Turklāt Komisija uzskatīja, ka viena no *GDP* pamatmotivācijām ienākšanai elektrības mazumtirdzniecības tirgos bija tās spēja veikt abējādas piegādes (453.–458. apsvērums), kas noteikti rada iespēju ietekmēt konkurentu spēju iesniegt salīdzināmus piedāvājumus un līdz ar to gāzes tirgus liberalizāciju.

206 Turpinājumā, novērtējot konkurences problēmas elektrības tirgos, noteikti ir jāņem vērā konkurences situācija pārējos elektrības vai gāzes tirgos, kas rodas saistību grozītās koncentrācijas rezultātā.

a) Par saistībām attiecībā uz elektrības nozari

207 Attiecībā uz dažādo ar elektrības nozari saistīto saistību kopējo ietekmi prasītāja norāda uz *EDP* neinvestēšanu *REN* un *Tejo Energia*, jaunu *CCGT* būvniecības moratoriju, *TER* nomu un balsstiesību atcelšanu *Turbogás*, atsaucoties, pirmkārt, uz *Lexecon* ziņojuma daļu, ar nosaukumu "Saistības, iespējams, palielinās vēlmi trešām personām ienākt elektrības tirgū". Turklāt savā kritikā par nehorizontālo ietekmi uz elektrības vairumtirdzniecības tirgu tā sniedz argumentus attiecībā uz moratoriju, *TER* nomu un *Tejo Energia*. Komisija atzīmē, ka nav argumentu un faktisku pierādījumu attiecībā uz šo saistību kopējo ietekmi un atsaucas arī uz sava galvenā ekonomista ziņojuma divām daļām. Tomēr Komisija detalizēti noraida prasītājas prasības pieteikumā izteiktos argumentus.

208 Ir jāatgādina, ka atsauce uz *Lexecon* ziņojumu ir pieņemama tikai attiecībā uz prasības pieteikumā norādītajiem argumentiem un ka pārējie argumenti ir atstājami bez ievērības.

209 Attiecībā uz moratoriju un saistībām nomāt *TER* — ir jānorāda, ka koncentrācijas neesamības gadījumā *EDP* pabeigtu savu *TER* projektu uzbūvēt trīs *CCGT* centrāles, no kurām pēdējā savu darbību uzsāktu 2006. gadā ar kopējo saražoto jaudu no [1000 līdz 1500] MW, veidojot gandrīz 20 % no pašreizējā patēriņa Portugālē (apstrīdētā lēmuma 302. punkts). Koncentrācijas esamības gadījumā iesaistītie dalībnieki neceltu citas *CCGT* un nomātu ražošanas jaudu no vienas vai divām *AETKCGT*

līdz 2010. gada 30. jūnijam vai agrāk, ja tā tiktu izpildīti atlikušie nosacījumi, galvenais no kuriem attiecas uz atļaujas piešķiršanu *CCGT* būvniecībai, ko valdība izsniegtu vienai vai abiem *EDP* nekontrolētajiem uzņēmumiem.

- 210 Apstrīdētajā lēmumā, pirmkārt, Komisija konstatēja, ka tikai *CCGT* būvniecība varēja ievērojami atvērt elektrības vairumtirdzniecības tirgu saistībā ar importa strukturālajiem ierobežojumiem kavēšanas Ibērijas tirgū un *CMEC* sniegtajām priekšrocībām pašreizējiem ražotājiem (292.–334. apsvērumi). Otrkārt, Komisija uzsvēra moratorija un nomas ierobežoto ilgumu, faktu, ka tie varētu tikt izbeigti ātrāk, pat pirms pašas jauno *CCGT* būvniecības vai ražošanas uzsākšanas, faktu, ka agrā izbeigšana saistībā ar licenču piešķiršanu *EDP* nekontrolētiem uzņēmumiem nekavēja *EDP* saglabāt saites ar šiem uzņēmumiem, un faktu, ka šīs saistības nekavēja *EDP* lūgt sev [piešķirt] šādu atļauju. Attiecībā uz *TER* nomu — Komisija turklāt uzskatīja, ka neskaidrības par tās ilgumu lielā mērā apgrūtinātu nomnieku, ka nomnieks neiegūtu ražošanas pieredzi un ka *EDP* par nomnieku bija zināma būtiska informācija, tā kā nomnieks nomāja tikai jaudu, neapsaimniekojot ražošanas līdzekļus (skat. attiecībā uz 2004. gada 17. novembra saistībām 743.–753. apsvērumu un attiecībā uz 2004. gada 26. novembra saistībām 868. apsvērumu). Komisija secināja, ka nepavisam nebija skaidrs, vai šīs saistības tiešām veicinātu jaunu ražotāju ienākšanu tirgū.
- 211 Tomēr prasītāja savā prasības pieteikumā nav nopietni kritizējusi Komisijas konstatētos faktorus, lai izdarītu secinājumu par šo divu saistību nepietiekamību attiecībā uz konstatēto konkurences problēmu.
- 212 Līdz ar to ir jāsecina, ka Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā, uzskatot, ka *TERCCGT* moratorijs un noma kā tādi nespēja atrisināt horizontālo problēmu elektrības vairumtirdzniecības tirgū.

- 213 Prasītāja turklāt apgalvo, ka bez koncentrācijas *EDP* saglabātu spēju uzbūvēt jaunas *CCGT* (nepastāvot moratorijam), atstājot trešām personām tikai ļoti ierobežotu iespēju ienākt [tirgū].
- 214 Ir skaidrs, ka koncentrācijas neesamības gadījumā pastāv reāls šķērslis jaunu elektrības ražotāju ienākšanai [tirgū], kas rodas no *EDP* vēlmes un spējas uzbūvēt jaunas centrāles visai pārsātinātā tirgū. Tomēr koncentrācijas neesamības gadījumā šis šķērslis redzami neietekmēja *GDP* vai *Galp* grupu, tā kā Komisija, nepieļaujot acīmredzamu kļūdu novērtējumā (skat. 184.–196. punktu iepriekš), ir pierādījusi, ka *GDP* vai *Galp* grupai bija vēlme ienākt elektrības ražošanas tirgū. Tomēr, pastāvot koncentrācijai, Komisija, nepieļaujot acīmredzamu kļūdu novērtējumā (skat. iepriekš 210.–212. punktu), uzskatīja, ka saistības bija nepietiekamas, lai, iespējams, ļautu elektrības vairumtirdzniecības tirgū ienākt jauniem konkurentiem, ja *GDP* izzustu kā potenciāli nozīmīgs konkurents. Līdz ar to prasītājas arguments neparāda acīmredzamu Komisijas kļūdu attiecībā uz grozītās koncentrācijas horizontālo ietekmi uz elektrības vairumtirdzniecības tirgu.
- 215 Prasītāja apgalvo, ka tās daļu *Tejo Energia* pārdošana lauztu strukturālo saiti starp *EDP* un konkurējošu elektrības ražotāju, un tai noteikti būtu strukturāli pozitīva ietekme uz konkurenci, kamēr *GDP* ienākšana nepavisam nebija skaidra (*Lexecon* ziņojums, 4.4 (c)).
- 216 Apstrīdētajā lēmumā Komisija labprātīgi atzīst, ka *EDP* neinvestēšana *Tejo Energia* ir pozitīva. Tomēr Komisija, nenonākot pretrunās, apgalvoja, ka daudzi citi faktori traucē *Tejo Energia* uzbūvēt *CCGT*, it īpaši pretrunīgie uzskati šajā sakarā starp akcionāriem un fakts, ka lielle akcionāri, *International Power* un *Endesa*, ir saistīti ar *EDP* ar citu elektrības ražošanas līgumu Portugālē palīdzību (apstrīdētā lēmuma 669., 756.–758. un 867. apsvērums). Tā kā prasītāja nav spējusi pierādīt, ka *Tejo Energia* ir tikpat nozīmīgs konkurents kā *GDP*, ir jāapstiprina, ka saistības attiecībā

uz *Tejo Energia* pašas par sevi ir nepietiekamas, lai atrisinātu vairumtirdzniecības tirgū konstatēto horizontāla rakstura problēmu.

- 217 Prasītāja vienlīdz norāda uz savu relatīvo saistību ar balsstiesību ierobežošanu *Turbogás* attiecībā uz lēmumiem par dabas gāzes iepirkumu un jaunām investīcijām, un *EDP* pārstāvju Direktoru padomē aizstāšanu ar neatkarīgiem dalībniekiem.
- 218 Apstrīdētajā lēmumā (759.–766. apsvērums un 861. apsvērums) Komisija uzskatīja, ka *EDP* saglabā ietekmi uz *Turbogás*, pateicoties savu balsstiesību saglabāšanai jomās, uz kurām saistības neattiecas, kā arī pateicoties šo saistību pagaidu raksturam. Komisija arī uzsver faktu, ka *EDP* saglabā tiesības instruēt savus neatkarīgos pārstāvjus, lai saglabātu savas dalības vērtību. Šajā sakarā tā norāda uz citu *Turbogás* akcionāru, it īpaši *International Power*, interesi saglabāt labas attiecības ar *EDP*. Visbeidzot, Komisija atzīmē, ka *EDP* nesen ieguva pirmtiesības uz papildu 20 % daļu *Turbogás* un uz *Turbogás* ražošanas jaudas vadīšanu. Savos rakstiskajos apsvērumos Komisija apgalvoja — pret ko netika iebilsts — ka *EDP* [..]. Tā kā prasītāja nav pierādījusi Komisijas pieļautu acīmredzamu kļūdu novērtējumā, Komisijai uzskatot, ka *Turbogás* nav vērā ņemams konkurents, ir jāpiekrīt, ka saistības attiecībā uz *Turbogás* ir nepietiekamas, lai tās pašas par sevi atrisinātu vairumtirdzniecības tirgū konstatēto horizontāla rakstura problēmu.
- 219 Prasītāja arī apgalvo, ka tās dalības *REN* samazināšanai no 30 uz 5 % bija skaidri izteikta pozitīva ietekme uz konkurenci (*Lexecon* ziņojums, 4.4. (c)). Apstrīdētajā lēmumā Komisija nav izvērtējusi šīs saistības attiecībā uz horizontālo ietekmi elektrības tirgos, bet gan attiecībā uz nehorizontālo ietekmi šajos tirgos, kā norādīts

2004. gada 2. novembra [koncentrācijas] dalībnieku vēstulē. Bez citām papildu norādēm, kā vien tikai uz šo saistību esamību, prasītāja nepierāda Komisijas acīmredzamu kļūdu novērtējumā šo saistību kontekstā.

220 Noslēgumā ir vēlreiz jāatzīmē, ka prasītāja nav pierādījusi, ka Komisija būtu pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā, uzskatot, ka koncentrācija, ko groza visas saistības, kas tieši saistītas ar horizontāla rakstura problēmu, kopumā ņemot, ir jāuzskata par nesaderīgu ar kopējo tirgu tās horizontālās ietekmes dēļ elektrības tirgos. It īpaši, lai gan šīs saistības kopumā neapstrīdami veicināja iespēju ienākt elektrības vairumtirdzniecības tirgū, prasītāja nav atspēkojusi Komisijas secinājumu, kas balstās uz tirgus testu, saskaņā ar kuru šīs saistības kopumā nerada konkurējošu vidi, kas būtu atbilstoša, lai šādu ienākšanu [tirgū] padarītu iespējamu. Turklāt, tāpat uzskatot, ka šāda ienākšana [tirgū] būtu paredzama kādā no elektrības tirgiem, nekas nenorāda uz to, ka jaunam konkurentam ir spēks un priekšrocības, kādas tās ir *GDP*, attiecībā uz tā ienākšanu visos vai noteiktos elektrības tirgos (apstrīdētā lēmuma 362.–364., 675., 767. un 868. apsvērumi).

b) Par saistībām attiecībā uz gāzes nozari

221 Prasītāja aprobežojas ar apgalvojumu, ka zināms skaits saistību attiecībā uz gāzes nozari ļauj jauniencējam elektrības vairumtirdzniecības tirgū iegādāties gāzi neatkarīgi no apvienotā uzņēmuma. Tomēr tā nenorāda, kuras ir atbilstošās saistības, ne arī kādā apmērā tās pastāv, bet vispārēji atsaucas uz sava prasības pieteikuma daļu, kas veltīta gāzes tirgu novērtēšanai. Komisija uzsver šo trūkumu un prasītājas rakstisko apsvērumu daļā, kas veltīta gāzes tirgiem, norāda tikai uz vienu vispārēja rakstura apgalvojumu, saskaņā ar kuru “šīs saistības [attiecībā uz gāzi] radītu acīmredzami daudz konkurējošāku vidi elektrības nozarē”.

222 No lietas materiāliem izriet, ka saistības attiecībā uz gāzes nozari ir divu veidu, atkarībā no tā, vai primāri ir paredzētas, pirmkārt, elektrības vairumtirdzniecības tirgū konstatēto nehorizontāla rakstura problēmu atrisināšanai, būtiski uzlabojot gāzes piegādes nosacījumus elektrības ražotājiem, kas konkurē ar apvienoto uzņēmumu (no A/ENI.II līdz F/ENI.IX, H/ENI.XI un L/EDP.1), vai, otrkārt, horizontāla un nehorizontāla rakstura problēmu atrisināšanai gāzes tirgū (G/ENI.X, I/ENI.XII un J/ENI.XIV).

223 Ir jāatzīst, pirmkārt, ka Komisija savā apstrīdētajā lēmumā konstatēja horizontālu ietekmi visos elektrības tirgos un arī saistības, kas tieši paredzētas konkurences problēmu atrisināšanai, neatkarīgi no nehorizontālās ietekmes elektrības vairumtirdzniecības tirgū un saistībām, kas paredz atrisināt minētās konkurences problēmas (apstrīdētā lēmuma 362.–364., 675., 767. un 868. apsvērums). Tā uzskatīja par vajadzīgu konstatēt, ka grozītā koncentrācija ir jāaizliedz tikai viena iemesla dēļ — tā pastiprināja *EDP* dominējošo stāvokli, kura sekas bija būtiski traucējumi konkurencei elektrības vairumtirdzniecības tirgū saistībā ar to, ka *GDP* izzuda kā potenciāli nozīmīgs konkurents. Līdz ar to ir jānovērtē, vai — kā norāda prasītāja sava trešā pamata otrās daļas ietvaros (skat. iepriekš 84. punktu) un šī pamata ietvaros — Komisijai bija jāpārbauda visas saistības, lai konstatētu, ka to kopējā ietekme ir kas vairāk nekā *GDP* potenciālās konkurences izzušanas kompensēšana.

224 Pirmkārt, ir jākonstatē, ka saistībām attiecībā uz nehorizontālo ietekmi uz elektrības vairumtirdzniecības tirgu (no A/ENI.II līdz F/ENI.IX, H/ENI.XI un L/EDP.1) ir tikai neliela ietekme uz visos elektrības tirgos konstatēto horizontāla rakstura problēmu, proti, *GDP* kā potenciāla nozīmīga konkurenta izzušanu grozītās koncentrācijas dēļ.

- 225 Pirmkārt, šīs saistības neskar Komisijas analīzi attiecībā uz *GDP*. *GDP* neuztrauc šo saistību paredzētās nehorizontāla rakstura problēmas, jo tai koncentrācijas neesamības gadījumā bija privilīģēta piekļuve gāzei. Līdz ar to gan *GDP* pašas centieni ienākt elektrības tirgū, gan arī šīs ienākšanas intensitāte šo saistību kontekstā paliek nemainīga.
- 226 Otrkārt, šīs saistības tikai nedaudz ietekmē Komisijas analīzi attiecībā uz *GDP* spēju ienākt elektrības vairumtirdzniecības tirgū, salīdzinot ar citiem apvienotā uzņēmuma konkurentiem. Komisija uzskatīja, ka *GDP* ir nozīmīgas konkurences priekšrocības attiecībā pret citiem potenciālajiem apvienotā uzņēmuma konkurentiem elektrības tirgū, proti, pēc būtības vertikāla integrācija darbību attiecībā uz gāzi un darbību attiecībā uz elektrību *Galp* grupas ietvaros, privilīģēta piekļuve gāzei, tās preču zīmes atpazīstamība un uzņēmumu (klientu) pārzināšana Portugālē. Tomēr, pat uzskatot, ka saistības, kas paredzētas nehorizontāla rakstura problēmu atrisināšanai, būtu iedarbīgas, konkurences situācija elektrības vairumtirdzniecības tirgū koncentrācijas esamības gadījumā vēl arvien būtu mazāk pievilcīga, nekā ja koncentrācijas nebūtu. Vispirms, attiecīgās saistības būtībā tika radītas, lai novērstu konkurences problēmu, ko radīja pati koncentrācija, proti, nodrošināt uzņēmumam, kam ir stabils dominējošais stāvoklis elektrības vairumtirdzniecības tirgū, cita uzņēmuma, kam ir dominējošais stāvoklis gāzes piegādes elektrības ražotājiem tirgū, dominējošo stāvokli. Otrkārt, pat ja saistības tiek piemērotas, lai veicinātu konkurenci elektrības ražošanas tirgū, izmantojot *CCGT*, tās tikai nodrošinātu apvienotā uzņēmuma konkurentiem mazāk diskriminējošu un drošāku piekļuvi gāzei. Tomēr Komisija neuzskatīja, ka piekļuve gāzei koncentrācijas neesamības gadījumā bija reāls šķērslis citu konkurentu, nevis *GDP*, ienākšanai tirgū, bet balstījās uz tirgus testu, lai pierādītu, ka bija visai neiespējami, ka esošie vai potenciāli identificētie konkurenti tiešām ienāktu tirgū vai tajā paplašinātos (skat. 305.–331. apsvērumu). Visbeidzot, prasītāja neapgalvoja — ko turklāt būtu grūti izdarīt —, ka šīs saistības šiem konkurentiem piešķir piekļuvi gāzei tikpat viegli un ekonomiski izdevīgi kā tas bija *GDP* konkurences neesamības gadījumā. Tādējādi visas *GDP* konkurences

priekšrocības, salīdzinot ar citiem apvienotā uzņēmuma konkurentiem, saglabājās. Citiem vārdiem, no konkurences viedokļa — vienkāršs uzlabojums gāzes piegādē apvienotā uzņēmuma konkurentiem nevarēja ievērojami kompensēt *GDP* izzušanu.

227 No iepriekš minētā izriet, ka saistības, kas paredzētas nehorizontāla rakstura problēmu atrisināšanai vairumtirdzniecības tirgū, tikai nedaudz ietekmēja Komisijas analīzi attiecībā uz horizontāla rakstura problēmu visos elektrības tirgos. Tādējādi Komisija, tiesiski pamatoti un nepieļaujot acīmredzamu kļūdu novērtējumā, varēja neņemt vērā šīs saistības, lai secinātu, ka grozītā koncentrācija nostiprina *EDP* dominējošo stāvokli, kura sekas ir būtisks konkurences traucējums elektrības vairumtirdzniecības tirgū *GDP* kā nozīmīga potenciāla konkurenta izzušanas dēļ.

228 Otrkārt, attiecībā uz saistībām, kas attiecas tikai uz gāzes nozari (*G/ENI.X, I/ENI.XII* un *J/ENI.XIV*), prasītāja nav nekādi norādījusi, kādā apmērā tās uzlabo potenciālo *EDP* konkurentu konkurētspēju. Tomēr Tiesai nav pašai jākonstatē, kā šīs saistības varētu ietekmēt elektrības tirgus, un it īpaši tai nav jānovērtē šīs ietekmes apjomi, lai konstatētu, vai Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā.

c) Secinājumi par grozītās koncentrācijas globālās konkurences ietekmi elektrības tirgos

229 Ir jāatgādina — prasītāja nepierādīja, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā saistībā ar tās secinājumu, saskaņā ar kuru *GDP* bija potenciāli nozīmīgs *EDP* konkurents elektrības tirgos.

- 230 Tāpat prasītāja nav pierādījusi acīmredzamu kļūdu attiecībā uz Komisijas novērtējumu, saskaņā ar kuru saistības, kas attiecas uz horizontāla rakstura problēmu, ko Komisija ir konstatējusi elektrības tirgos, varēja radīt labvēlīgāku situāciju kāda *EDP* svarīga konkurenta, nevis *GDP*, ienākšanai tirgū.
- 231 Turklāt prasītāja nav pierādījusi Komisijas pieļautu acīmredzamu kļūdu novērtējumā tā fakta dēļ, ka Komisija nav ņēmusi vērā saistību, kas ieteiktas nehorizontāla rakstura problēmu atrisināšanai elektrības tirgos vai ar mērķi atrisināt konkurences problēmas gāzes tirgos, ietekmi, lai novērtētu horizontālo ietekmi elektrības vairumtirdzniecības tirgū pēc grozītās koncentrācijas.
- 232 It īpaši, jūtama konkurences situācijas uzlabošanās gāzes tirgos saistībā ar grozīto koncentrāciju neatrisina konkurences problēmas elektrības tirgos.
- 233 Ir skaidrs, ka situācija gāzes tirgos nepārprotami uzlabotos grozītās koncentrācijas dēļ. Tūlīt pēc koncentrācijas ar saistībām trešām personām tiku radīta konkurējoša piekļuve gāzei, nodrošinot reālu nediskriminējošu piekļuvi gāzei, pat ja šīs garantijas, kā uzskata Komisija, vēl aizvien būtu nepilnīgas attiecībā uz *GPD* esošo monopolstāvokli pirms koncentrācijas. Tāpat Portugāles iestāžu iesniegtie priekšlikumi, it īpaši attiecībā uz gāzes tirgu liberalizācijas paātrināšanu, rada jaunu konkurences situāciju gāzes tirgos. Šī situācija var izraisīt jaunu dalībnieku ienākšanu gāzes tirgos –jaunienācēju, kas tādu pašu iemeslu dēļ kā *GDP* var ienākt

elektrības tirgos. Šāda situācija gāzes tirgos var vienlīdz uzlabot konkurences situāciju atvasinātajā *CCGT* elektrības ražošanas tirgū, ļaujot potenciālajiem *EDP* konkurentiem iegūt konkurējošākas un nediskriminējošas vai mazāk diskriminējošas piegādes [iespējas].

- 234 Tomēr Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā, uzskatot, ka šo saistību un šo priekšlikumu radītās priekšrocības neuzlaboja konkurences situāciju elektrības tirgos, kas būtu ekvivalenta vai labāka nekā tā, kas rastos no potenciālās *GDP* ienākšanas tirgos koncentrācijas neesamības gadījumā. Pirmkārt, ne potenciāls jaunienācējs gāzes tirgos, ne jaunienācējs elektrības vairumtirdzniecības tirgū nespētu vismaz noteiktā laikā iegūt stabilitāti, uz ko koncentrācijas neesamības gadījumā var paļauties *GDP*, lai ienāktu elektrības tirgos. Īpaši Komisija uzsver vairākas nozīmīgas *GDP* priekšrocības, kas it īpaši attiecas uz tās piekļuvi gāzei, uz tās preču zīmes atpazīstamību, uz tās klientu pārzināšanu un tās jau izveidotajiem projektiem elektrības jomā. Otrkārt, vienkārša konkurences iespējamība gāzes tirgos un, daļēji, atbilstoša šķēršļu samazināšana ienākšanai elektrības ražošanas tirgū neļauj atspēkot Komisijas analīzi, saskaņā ar kuru citu konkurentu, kas ir tikpat svarīgi kā *GDP*, ienākšana tirgū kļūst apšaubāma.

- 235 Kopumā, pat ja Komisija nav novērtējusi koncentrācijas radītās priekšrocības gāzes tirgos (skat. 123. punktu iepriekš), esošās konkurences situāciju pirms koncentrācijas elektrības tirgos, ko būtībā raksturo *GDP* monopols gāzes piegādē elektrības ražotājiem, un stabilu dominējošo *EDP* stāvokli visos elektrības tirgos, un konkurences situāciju pēc koncentrācijas, ko būtībā raksturo, pirmkārt, vērā ņemama gāzes piegādes elektrības ražotājiem tirgus atvēršana un, otrkārt, iespējami svarīga konkurenta visos elektrības tirgos, proti, *GDP*, izzušana, nepierāda, ka

Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējumā, uzskatot, ka konkurences iznākums katrā elektrības tirgū pēc koncentrācijas būtu negatīvs.

236 Ir jāpiebilst, ka, tā kā vispārēja konkurences uzlabošanās gāzes tirgos pēc grozītās koncentrācijas pietiekami neietekmē elektrības tirgus, lai šajos tirgos novērstu pirms tam konstatētās konkurences problēmas, Komisija nevarētu piekrist atzīt koncentrāciju par saderīgu ar kopējo tirgu saistībā ar labvēlīgu ietekmi uz konkurenci vienā no attiecīgajām nozarēm, ignorējot negatīvo ietekmi uz citu nozari. Šajā sakarā vērā ņemams ir fakts, ka lielākā daļa vai patiesībā visi konkurences ieguvumi gāzes nozarē, kas iegūti koncentrācijas dēļ, ir īstermiņa vai vidēja termiņa ieguvumi, jo tos visus vai lielu to daļu jebkurā gadījumā varētu sasniegt divu vai trīs gadu laikā pēc koncentrācijas paredzētā datuma, ievērojot liberalizācijas kalendāru, kas ieviests ar Otrā gāzes direktīvā paredzēto atkāpi, ko bauda Portugāles Republika.

237 Līdz ar to ir jāsecina, ka prasītāja nav pierādījusi Komisijas pieļautu acīmredzamu kļūdu novērtējumā, tai secinot, ka mainītās koncentrācijas rezultātā tika pastiprināts EDP dominējošais stāvoklis elektrības tirgos, kā rezultātā būtiski tiktu traucēta efektīva konkurence.

V — Secinājums

238 Ir jāatgādina, ka apstrīdētajā lēmumā ir pieļauta tiesību kļūda tiktāl, ciktāl tas attiecas uz Portugāles gāzes tirgiem.

- 239 Savukārt apstrīdēto lēmumu neskar tiesību kļūdas, kas apgalvotas otrā un trešā pamata ietvaros, ne arī kāda no acīmredzamām kļūdām novērtējumā, kas apgalvotas ceturtnā pamata otrās daļas ietvaros attiecībā uz elektrības nozari.
- 240 Saskaņā ar iepriekš 144.–146. punktā norādīto judikatūru ir jākonstatē, ka apstrīdētā lēmuma neatceltais pamatojums ir pietiekams, lai pamatotu tā rezolutīvo daļu, saskaņā ar kuru koncentrācija ir jāatzīst par nesaderīgu ar kopējo tirgu.
- 241 Līdz ar to prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 242 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājam spriedums nav labvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.
- 243 Tā kā lietas dalībnieki, kas iestājās lietā, neprasīja piespriež prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, jāpiespriež katram no lietas dalībniekiem segt savus attiecīgos izdevumus sakarā ar iestāšanos lietā.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (otrā palāta)

nospriež:

- 1) **prasību noraidīt;**
- 2) **prasītāja atlīdzina tiesāšanās izdevumus;**
- 3) **katrs no lietas dalībniekiem sedz savus atbilstošos tiesāšanās izdevumus sakarā ar iestāšanos lietā.**

Pirrung

Forwood

Papasavvas

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2005. gada 21. septembrī.

Sekretārs

Priekšsēdētājs

H. Jung

J. Pirrung

Satura rādītājs

Atbilstošās tiesību normas	II - 3754
Prāvas priekšvēsture	II - 3757
Process un lietas dalībnieku prasījumi	II - 3767
Par lietas būtību	II - 3769
I — Par otro pamatu attiecībā uz Regulas Nr. 4064/89 2. panta 3. punkta pārkāpumu	II - 3771
II — Par trešo pamatu, kas saistīts ar Regulas Nr. 4064/89 8. panta 2. un 3. punkta pārkāpumu	II - 3776
A — Par trešā pamata pirmo daļu, kas saistīta ar pierādīšanas pienākumu ..	II - 3776
B — Par trešā pamata otro daļu, kas saistīta ar grozītās koncentrācijas vispārējo vērtējumu	II - 3782
C — Par trešā pamata trešo daļu, kas saistīta ar pilnvaru nepareizu izmantošanu	II - 3786
D — Par trešā pamata ceturto daļu, kas saistīta ar atsevišķu rīcības rakstura saistību kontroli	II - 3790
III — Par pirmo pamatu, kas saistīts ar atkāpi attiecībā uz Portugāli saskaņā ar Otro gāzes direktīvu	II - 3793
A — Ievada apsvērumi	II - 3793
B — Par pirmā pamata pirmo daļu attiecībā uz Portugāles Republikai piešķirtās atkāpes neievērošanu	II - 3794
C — Par pirmā pamata otro daļu attiecībā uz pārmērīgu plānošanu nākotnē	II - 3802
	II - 3837

IV — Par ceturto pamatu — kļūdām vērtējumā attiecībā uz saistībām	II - 3803
A — Sākotnējie apsvērumi	II - 3803
B — Par ceturta pamata pirmo daļu attiecībā uz 2004. gada 26. novembra saistību ņemšanu vērā	II - 3808
C — Par ceturta pamata trešo daļu attiecībā uz kļūdām grozītās koncentrācijas novērtēšanā attiecībā uz elektrības nozari	II - 3811
1. Par GDP kā potenciāla nozīmīga konkurenta izzušanu	II - 3815
2. Par konkurences kompensēšanu attiecībā uz saistībām	II - 3821
a) Par saistībām attiecībā uz elektrības nozari	II - 3824
b) Par saistībām attiecībā uz gāzes nozari	II - 3828
c) Secinājumi par grozītās koncentrācijas globālās konkurences ietekmi elektrības tirgos	II - 3831
V — Secinājums	II - 3834
Par tiesāšanās izdevumiem	II - 3835